

Lüganuse Vallavolikogu __. __. 2022. a
määruse nr __ "Lüganuse valla jäätmekava
aastateks 2022-2026"
Lisa

Lüganuse valla jäätmekava aastateks 2022–2026

Sisukord

SISSEJUHATUS	4
1 LÜGANUSE VALLA ÜLDISELOOMUSTUS	6
1.1 ASUKOHT	6
1.2 RAHVASTIK	7
1.3 ELAMUMAJANDUS JA INFRASTRUKTUUR	7
1.4 ETTEVÕTLUS.....	7
1.5 LOODUSKESKKOND	8
2 RINGMAJANDUSE JA JÄÄTMEHOOLDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED JA ARENGUDOKUMENDID	9
2.1 JÄÄTMEHOOLDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED	9
2.1.1 Euroopa Liidu õigusaktid.....	9
2.1.2 Eesti õigusaktid	10
2.1.3 Lüganuse valla jäätmekäitluselased õigusaktid	10
2.2 RINGMAJANDUSE JA JÄÄTMEHOOLDUSE ARENGUDOKUMENDID	10
2.2.1 Euroopa Liidu arengudokumendid.....	10
2.2.2 Eesti arengudokumendid	11
2.2.3 Lüganuse valla arengudokumendid	13
3 JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISEGA KAASNEV KESKKONNAMÕJU	14
4 HETKEOLUKORD JÄÄTME KOGUMISEL JA KÄITLUSEL JÄÄTMELIIKIDE LÕIKES	15
4.1 TEKIVATE JÄÄTME KOGUSED LIIKIDE JA PÄRITOLU KAUPA	15
4.2 OLMEJÄÄTMEDE	16
4.2.1 Olmejäätmete kogumissüsteem	20
4.3 PAKEND	20
4.3.1 Pakendijäätmete kogumis- ja käitlussüsteem	22
4.4 BIOLAGUNEVADE JÄÄTMEDE (SH KALMISTUJÄÄTMEDE)	24
4.4.1 Biolagunevate jäätmete kogumis- ja käitlussüsteem	25
4.5 EHITUS- JA LAMMUTUSJÄÄTMEDE	26
4.5.1 Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumis- ja käitlussüsteem	27
4.6 OHTLIKUD JÄÄTMEDE	27
4.6.1 Ohtlike jäätmete kogumis- ja käitlussüsteem.....	29
4.7 PROBLEEMTOOTED	29
4.7.1 Elektri- ja elektroonikaseadmed ning nende kogumis- ja käitlussüsteem	29
4.7.2 Patareid ja akud ning nende kogumis- ja käitlussüsteem.....	29
4.7.3 Romusõidukid ning nende kogumis- ja käitlussüsteem	30
4.7.4 Vanarehvid ning nende kogumis- ja käitlussüsteem.....	30
4.7.5 Põllumajandusplast ning selle kogumis- ja käitlussüsteem	31
4.8 REOVEESETE.....	31
4.9 TERVISHOIU- JA VETERINAARTEENUSTE JÄÄTMEDE	32
4.10 TÖÖSTUSJÄÄTMEDE	32
4.11 PÕLEVKIVI KAEVANDAMISJÄÄTMEDE	33
4.12 KOONDANDMED ERILIIGILISTE JÄÄTME KOGUMISSÜSTEEMIDE OSAS	33
4.13 KÕRVALDAMIS- JA TAASKASUTAMISRAJATISED.....	35
4.14 ANDMED SULETUD PRÜGILATE NING JÄÄKREOSTUSOBJEKTIDE KOHTA	36
4.15 JÄÄTMEKOGUMISE KORRALDAMINE JA RAHASTAMINE.....	38
4.15.1 Korraldatud jäätmevedu	39
5 EELNEVA JÄÄTMEKAVA EESMÄRKIDE TÄITMISE ANALÜÜS.....	40
6 JÄÄTMEKOGUMISE PROGNOOS.....	43
7 LÜGANUSE VALLA JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID JA SIHID 2022-2026	44
8 JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMINE	48
8.1 JÄÄTMEKOGUMISE VÄLTIMINE JA VÄHENDAMINE	48

Lüganuse valla jäätmekava aastateks 2022-2026

8.2	JÄÄTMETE LIIGITI KOGUMISE, TAASKASUTAMISE JA RINGLUSSEVÕTU EDENDAMINE.....	48
8.2.1	<i>Biojätmed.....</i>	48
8.2.2	<i>Pakendite ja pakendijäätmete käitlemise kava.....</i>	49
8.2.3	<i>Elektroonikaromud ja ohtlikud jäätmed.....</i>	50
8.2.4	<i>Suurjäätmed.....</i>	51
8.2.5	<i>Ehitus- ja lammutusjäätmed.....</i>	51
8.2.6	<i>Tekstiiljäätmed.....</i>	51
8.2.7	<i>Koondandmed jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamine koos tähtaegadega ja konkreetsete jäätmeliikide kaupa.....</i>	51
8.3	LADESTAMISE VÄHENDAMISE MEETMED.....	54
8.4	PRÜGISTAMISE, SH MEREPRÜGI VÄHENDAMISE JA KORISTAMISE MEETMED	54
8.5	KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜKSUSE KORRALDATAVA JÄÄTMEVEO ARENDAMINE, SEALHULGAS KORRALDATUD JÄÄTMEVEO PIIRKONNA MÄÄRAMINE.....	55
8.6	VAJALIKE JÄÄTMEHOOLDUSRAJATISTE KINDLAKSMÄÄRAMINE	55
8.7	TEAVITUSKAMPAANIAD	56
8.8	JÄRELEVALVE.....	57
8.9	SEIRE.....	57
9	TEGEVUSKAVA JA RAHASTUSALLIKAD	58
	KOKKUVÕTE	60
	KASUTATUD MATERJALID	61

Sissejuhatus

Lüganuse valla jäätmekava aastateks 2022-2026 (edaspidi *jäätmekava*) on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa, mis käsitleb Lüganuse valla jäätmehoolduse arendamist. Jäätmekava koostamisel võetakse arvesse peamiselt valla arengukavas ja Riigi jäätmekavas sätestatud ning toetutakse jäätmeseaduses sätestatule.

Jäätmekava eesmärk on käsitleda jäätmehoolduse arendamist, sealjuures rõhutada seatud strateegilisi eesmärke, käsitleda nende saavutamiseks vajalikke meetmeid ning vajadusel nende maksumust. Lisaks antakse ülevaade omavalitsuse jäätmehoolduse hetkeolukorrast (sealhulgas ülevaade valla haldusterritooriumil tekkivate jäätmete liigi, koguse, päritolu ja käitluse kohta ning hinnang tuleviku jäätmevoogudest ja täiendavate jäätmerajatiste infrastruktuuri loomise vajaduse kohta) ning hinnatakse jäätmekäitluse eeldatavat keskkonnamõju.

Lüganuse valla jäätmekava vastab jäätmeseaduse § 42 lõikes 3 toodud nõuetele, sisaldades:

- 1) tekkivate jäätmete koguseid liikide ja päritolu kaupa ning hinnangut jäätmevoogudele tulevikus;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatava jäätmeveo arendamist tema haldusterritooriumil, sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna või piirkondade määramist;
- 3) jäätmete liigiti kogumise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa ning asjakohasel juhul käesoleva seaduse § 31 lõike 6 alusel tehtud erandeid;
- 4) analüüsi, mis tõendab väidetavaid vabastamise asjaolusid ja nende aluste esinemist, kui käesoleva seaduse § 31 lõike 6 alusel nähakse ette erand teatud jäätmete liigiti kogumisest vabastamiseks;
- 5) olemasolevate jäätmete kogumissüsteemide ja käitlemistaristu kirjeldust;
- 6) hinnangut vajadusele luua uusi kogumissüsteeme, võttes arvesse, milliseid materjale ja millistes piirkondades liigiti kogutakse ja milliseid erandeid on käesoleva seaduse § 31 lõike 6 alusel tehtud ning milliseid meetmeid võetakse liigiti kogumise parandamiseks;
- 7) jäätmehoolduse rahastamist;
- 8) üldise jäätmekäitluspoliitika kirjeldust;
- 9) ülevaadet jäätmekäitlusega seotud organisatsioonide kohustustest, sealhulgas jäätmekäitlusega tegelevate avalik-õiguslike ja eraõiguslike isikute vahelise vastutuse kirjeldust;
- 10) ülevaadet üldsusele või kindlale tarbijarühmale suunatud teavitamiskampaaniate korraldamisest;
- 11) andmeid minevikus saastunud jäätmekäitluskohtade ning nende korrastamiseks võetavate meetmete kohta;
- 12) kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava rakendamisest keskkonnale avalduva mõju kirjeldust;
- 13) ringlussevõtuks või muuks taaskasutamiseks sobivate jäätmete, eelkõige olmejäätmete ja biolagunevate jäätmete ladestamise vähendamise plaani ja ladestamise piiramiseks võetud meetmeid;
- 14) pakendite ja pakendijäätmete käitlemise kava;

- 15) asjakohaseid kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid näitajaid ja sihtarvusi, sealhulgas tekkivate jäätmete koguse ja nende töötlemise kohta ning kõrvaldatavate või energia tootmiseks kasutatavate olmejäätmete kohta;
- 16) prügistamise, sealhulgas mereprügi vältimise, vähendamise ja koristamise meetmeid.

Jäätmekava koostamise käigus analüüsiti Lüganuse valla jäätmemajandust puudutavaid materjale ja Eesti kohta koostatud jäätmealaseid uuringuid. Töö seadusandliku baasi annavad Eestis kehtivad seadusandlikud aktid ning normdokumendid.

Kava käsitleb kõiki jäätmeliike, mis kuuluvad jäätmeseaduse reguleerimisalasse. Jäätmekava ülesehituses ja sisus on arvestatud ka Keskkonnaameti poolt koostatud juhendit "Kohaliku omavalitsuse jäätmekava koostamise juhendmaterjal. Versioon 08.01.2016".

Käesolev jäätmekava ei saa olla lõplik ja paindumatu tegevuskava, vaid vajaduse korral muudetav strateegia. Muudatusi ning täpsustusi jäätmekavas võivad kaasa tuua lisauuringute või muu informatsiooni laekumisel ilmnevad hinnangute muutused olukorrale või tulevikutrendidele. Samuti võivad muutusi tuua kaasa prognoosimatud või raskesti prognoositavad muutused poliitilistes või majanduslikes sfäärides.

Kava realiseerimine sõltub lisaks Lüganuse vallas toimuvatele arengutele ka laiemalt üle-eestilisest jäätmekäitluse alastest ja üldisest majandusarengust. Seetõttu tuleb käesolevat kava vaadelda dünaamilise dokumendina, mida tuleb perioodiliselt üle vaadata ja korrigeerida.

Käesolev jäätmekava on koostatud Lüganuse Vallavalitsuse ametnike ning LEMMA OÜ konsultantide koostöös. Jäätmekava koostamiseks teostati alla lihthanke piirmäära jääv hange, mille käigus saadeti kutse neljale pakkujale. Tähtaegselt esitasid pakkumused 2 pakkujat. Hankekomisjon vaatas esitatud hinnapakkumused üle ning 16.03.2022 tunnistati Lüganuse Vallavalitsuse korraldusega nr 141 edukaks pakkumuseks Lemma OÜ. Leping jäätmekava koostamiseks sõlmiti Lemma OÜ ja Lüganuse Vallavalitsuse vahel 08.04.2022.

1 Lüganuse valla üldiseloostus

1.1 Asukoht

8201 elanikuga Lüganuse vald asub Kirde-Eestis Ida-Viru maakonna loodeosas, Soome lahe kaldal. Valla pindala on ligikaudu 600 km², mis moodustab u 20% kogu Ida-Viru maakonna pindalast. Vald piirneb põhjast Soome lahega, läänest Lääne-Viru maakonda jäävate Viru-Nigula ja Vinni vallaga, lõunast Alutaguse vallaga ning idast Toila valla ja Kohtla-Järve linnaga. Valla keskuseks on Kiviõli linn, mis asub pealinnast Tallinnast u 120 km kaugusel ja maakonnakeskusest Jõhvisst u 35 km kaugusel. Kohaliku keskusena toimib vallas Lüganuse alevikust ja Püssi linnast moodustuv nn kaksikeskus ning lähikeskusena Sonda alevik.

Joonis 1. Lüganuse valla paiknemine. Allikas: Lüganuse valla arengukava 2018-2028

Lüganuse vald moodustus 2017. a haldusreformiga endise Kiviõli linna, Lüganuse valla ja Sonda valla ühinemisel. Valla territooriumil asub 2 linna, milleks on Kiviõli ja Püssi linnad; 3 alevikku, milleks on Erra, Lüganuse ja Sonda alevikud ning 48 küla: Aa, Aidu, Aidu-Liiva, Aidu-Sooküla, Aruküla, Arupääle, Aruvälja, Hirmuse, Ivala, Jabara, Koolma, Kopli, Kulja, Liimala, Lipu, Lohkuse, Lümatu, Maidla, Matka, Mehide, Moldova, Mustmäta, Oandu, Ojamaa, Piitse, Purtse, Rebu, Räsa,

Salaküla, Savala, Sirtsu, Soonurme, Tarumaa, Uniküla, Varja, Veneoja, Virunurme, Voorepera, Uljaste, Satsu, Ilmaste, Vainu, Koljala, Erra-Liiva, Varinurme, Vana-Sonda ja Nüri küla. Kaks kolmandikku rahvastikust elab vallasiseses linnades Kiviõlis ja Püssis.

Lüganuse valla eduka arengu eelduseks on hea liiklusgeograafiline asend – valda läbib Tallinn-Narva põhimaantee ning lisaks läbib Kiviõli, Püssi, Sonda (ka Maidla põhjaosa) ühendustee maakonnakeskuse Jõhviga Lüganuse alevikku. Läbi valla kulgeb ka Tallinn-Narva-Peterburi raudteeliin. Raudteejaamad asuvad Kiviõlis, Püssis ja Sondas. Valla territooriumil paikneb olulist elektrienergia ressursi võimaldav Püssi alajaam.

1.2 Rahvastik

Statistikaameti andmeil oli Lüganuse vallas 2022. aasta 1. jaanuari seisuga 8201 elanikku. Elanike arv on kogu perioodil näidanud pidevat langustrendi.

Tabel 1. Rahvaarvu muutus Lüganuse vallas. Alus: Statistikaamet¹

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lüganuse vald	9 218	8 957	8 743	8 552	8 374	8 219	8 201

1.3 Elamumajandus ja infrastruktuur

Vallavalitsuse andmetel on 2022. aasta aprilli seisuga Lüganuse vallas ligikaudu 77 suvilat/aiamaja ning 2110 elamut. See teeb kokku 2187 jäätmetekitajat.

Veevarustus- ja kanalisatsiooniteenuseid osutab Lüganuse valla elanikele ja valla territooriumil asuvatele ettevõtetele OÜ Järve Biopuhastus, mille osanikud on võrdsetes osades, 1/3 osakapitalist: Kohtla-Järve linn, Jõhvi vald ja Lüganuse vald. Ühisveevärk ja -kanalisatsioon on välja arendatud seitsmes asustusüksuses - Kiviõli ja Püssi linnas, Lüganuse, Sonda ja Erra alevikus ning Purtse, Varja, Savala, Maidla ja Uniküla külas, ainult ühisveevärk on olemas Soonurme külas. Elanikud, kellel ühisveevarustus ja -kanalisatsioon puuduvad, saavad joogivee peamiselt puur- või salvkaevudest ning reoveekäitlus on lahendatud iseseisva kogumismahutiga või settekaevudega kinnistul. Teatud tingimustel ja Keskkonnaameti nõusolekul on võimalik rajada ka imbväljak.

Lüganuse vallas on määratud kaks kaugküttepiirkonda – Kiviõli ja Püssi linnas. Kiviõli linnas on teenusepakujateks Kiviõli Keemiatööstuse OÜ (kütteliigiks on segugaas ja põlevkivi) ja vallale kuuluv Kiviõli Soojus AS (kütteliigiks on maagaas). Püssi linnas on teenusepakujaks Adven Eesti AS (kütteliigiks on maagaas). Soojavarustus hajaasustuses ning väikeelamute piirkonnas on üldjuhul lahendatud individuaalkütte baasil (puit-, elektri-, maaküte).

Lüganuse Vallavalitsuse hallatavate asutuste hulgas on 4 üldhariduskooli, 3 lasteaeda (viies asukohas), 1 huvikool, 3 raamatukogu, 2 rahvamaja, 1 kultuurikeskus ning 2 noortekeskust. Valla osalusega ettevõtteid on Lüganuse vallas kokku 17, neist kümnes ettevõttes on osaletud asutamises ning seitsmes ettevõttes on olemas liikmelisus.

1.4 Ettevõtlus

Statistikaameti andmebaasi² alusel oli 2021. aastal Lüganuse valla statistilisse profiili kuuluvatest ettevõtetest registreeritud 421 ettevõtet, millest alla 10 töötajaga ettevõtteid oli kokku 403 ning 10-

¹ Enne 2017.a haldusreformi on endiste Kiviõli linna ning Lüganuse ja Sonda valdade elanike arv summeeritud.

² [Statistika](#) Andmebaas: ER032: Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja haldusüksuse järgi, haldusjaotus seisuga 01.01.2018

49 töötajaga ettevõtteid 14. Töötajaid arvuga 50-249 oli 2021. aastal Lüganuse vallas kokku 3 ning üle 250 töötajaga ettevõtteid 1. Ettevõtete arv on omavalitsuses aasta-aastalt tõusnud ning suurimateks tööandjateks on põlevkivikeemiaga tegelev Kiviõli Keemiatööstuse OÜ, pakkudes tööd ligikaudu 600 inimesele, õmblusteenustega tegelev AS Svarmil, pakkudes tööd rohkem kui 200 inimesele ning metallitööstusega tegelev Shroma OÜ, pakkudes tööd ligikaudu 100 inimesele.

Statistikaameti andmetel³ oli 2021 aasta seisuga peamiseks tegevusvaldkondadeks põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük (90 ettevõtet), hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont (61 ettevõtet), ehitus (53 ettevõtet) ning veondus ja laondus (51 ettevõtet).

Lüganuse valla ettevõtlust iseloomustab suurtööstuste olemasolu, väikeste ettevõtete rohkus ja tegevusalade mitmekesisus.

1.5 Looduskeskkond

Lüganuse vald paikneb Viru lavamaal Pandivere ja Jõhvi kõrgustike vahelisel alal. Vald ulatub põhjas Soome lahe rannikumadalikul Läänemereni ja lõunas Alutaguse madalikuni. Maastike ilmestavad peamiselt metsad ja põllud ning põlevkivi kaevandamisest jäänud mõjud. Maakatastrisse kantud kõlvikutest üle poole ehk u 58% (34,7 tuh ha) moodustab metsamaa, haritavat maad on u 16% (9,3 tuh ha) ning looduslikku rohumaad u 4% (2,5 tuh ha) valla pindalast. Maa sihtotstarbe järgi moodustab 1.4% valla pindalast elumamaa ning ligi 83% valla pindalast maatulundusmaa⁴.

Lüganuse valla territooriumile jääb osaliselt või tervikuna 2 looduskaitseala, milleks on Kiviõli ja Sitsi looduskaitsealad; 2 maastikukaitseala, milleks on Uhaku ja Uljaste maastikukaitsealad ning üks kaitseala-rahvuspark, milleks on Alutaguse rahvuspark. Kaitsealuseid parke on valla territooriumil kokku kolm: Maidla mõisa park, Püssi mõisa park ja Aa mõisa park. Rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku loodus- ja linnualasid Lüganuse valla territooriumile ei jää.

Lüganuse valla territooriumil on registreeritud (seisuga 04.04.2022) ligi 400 kaitsealuse liigi leiukohta ning 18 kaitsealuse liigi püsielupaika (peamiselt lendoravale, väike-konnakotkale ja metsisele).

Lüganuse valda võib pidada üsna järvederohkeks. Valla territooriumil on kokku 17 looduslikku järve, 2 tehisjärve ning 1 paisjärv. Suurimaks järveks on Uljaste järv, mille veepeegli pindala on 63.2 ha, ülejäänud järvede veepeegli pindala jääb alla 3 hektari. Vallast voolab läbi 5 jõge, neist pikim on Purtse jõgi.

Loodusvaradest kaevandatakse Lüganuse vallas põlevkivi (Põhja-Kiviõli II põlevkivikarjäär, Uus-Kiviõli kaevandus ja Uus-Kiviõli II kaevandus), turvast (Hiiesoo turbatootmisala), lubjakivi (Suurkõrtsi lubjakivikarjäär) ning kruusa (Moldova kruusakarjäär).

³ [Statistika](#) Andmebaas: ER0309: Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted haldusüksuse ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, haldusjaotus seisuga 01.01.2018

⁴ [Maakatastri statistika](#) (seisuga 31.03.2022)

2 Ringmajanduse ja jäätmehoolduse õiguslikud alused ja arengudokumendid

2.1 Jäätmehoolduse õiguslikud alused

Lüganuse valla jäätmekava tugineb mitmetele rahvusvahelistele, riiklikele ja omavalitsuse tasandi dokumentidele, mistõttu on jäätmekava koostamisel analüüsitud nii rahvusvahelisi, riiklikke kui kohalikke õigusakte, planeeringuid ja arengukavasid.

2.1.1 Euroopa Liidu õigusaktid

Euroopa Liidu keskkonnapoliitika koosneb mitmesajast seadusandlikust aktist, jäätmehoolduse seisukohalt on olulisemad järgmised raamküsimumi käsitlevad õigusaktid:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ (jäätmete raamdirektiiv), millega kehtestatakse õiguslik raamistik jäätmete käitlemiseks ühenduses;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 1013/2006 (jäätmeeveo määrus), millega kehtestatakse menetlused ja kontrollimeetmed jäätmesaadetistele olenevalt nende päritolust, sihtkohast ja marsruudist, veetavate jäätmete liigist ja käitlusviisist sihtkohas;
- 3) Euroopa Komisjoni otsus 2014/955/EL, millega kehtestatakse jäätmenimistu.

Jäätmekäitlust käsitlevad Euroopa Liidu tasandil järgmised õigusaktid:

- 1) Nõukogu direktiiv 1999/31/EÜ (prügiladirektiiv), millega sätestatakse tehnilised nõuded prügilatele ja erinõuded prügi vastuvõtmisele prügilates ning kehtestatakse prügilate kategooriad ladestatavate jäätmete tüübi alusel;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/59/EÜ, millega sätestatakse nõuded laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmisele sadamates;
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta, millega sätestatakse nõuded õhku, vette või pinnasesse juhitava heite vältimiseks ja piiramiseks ning jäätmete tekke vältimiseks suurtes tööstuskäitistes.

Jäätmevooge käsitlevad Euroopa Liidu tasandil järgmised õigusaktid:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 94/62/EÜ (pakendidirektiiv), millega sätestatakse nõuded pakendijäätmete vältimise, taaskasutamise ja ringlussevõtu ning pakendite korduskasutamise kohta;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/66/EÜ, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid;
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/53/EÜ kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta;
- 4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta;
- 5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist;
- 6) Nõukogu direktiiv 96/59/EÜ polüklooritud bifenüülide ja polüklooritud terfenüülide (PCB/PCT) kõrvaldamise kohta;
- 7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 850/2004 püsivate orgaaniliste saasteainete kohta;
- 8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist;
- 9) Nõukogu direktiiv 87/217/EMÜ asbestist põhjustatud keskkonnareostuse vältimise ja vähendamise kohta;
- 10) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/21/EÜ kaevandustööstuse jäätmete käitlemise kohta;
- 11) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 1257/2013 laevade ringlussevõtu kohta.

2.1.2 Eesti õigusaktid

Peamine õigusakt, mis reguleerib Eesti Vabariigis jäätmemajandusega seonduvat, on **jäätmeseadus**, milles on püstitatud üleriigilised jäätmehoolduse arendamise eesmärgid ja põhimõtted. Jäätmeseadusega määratud eesmärkide saavutamiseks ja jäätmemajanduse planeerimiseks koostatakse riigi ning kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavad. Vastavalt jäätmeseadusele on jäätmekäitluse planeerimine ja suunamine oma haldusterritooriumil omavalitsuste ülesanne.

Lisaks jäätmeseadusele reguleerib jäätmete käitlemist **pakendiseadus**. Pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteem peab olema kohaliku omavalitsuse tasandil korraldatud selliselt, et saavutatakse pakendiseaduses toodud pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse eesmärgid ja kehtestatud sihtarvud. Pakendiseadus sätestab pakendile ja pakendi kasutamisele esitatavad üldnõuded, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteemi korralduse ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest.

Jäätmekäitluse järelevalve toimimist reguleerib **keskkonnajärelevalve seadus**, mis kehtestab riiklikku keskkonnajärelevalvet teostavate ja juhtivate ning riiklikule järelevalvele allutatud isikute õigused ja kohustused. Keskkonnajärelevalve seaduse järgselt on kohalik omavalitsusorgan või -asutus üks keskkonnajärelevalve teostajatest.

2.1.3 Lüganuse valla jäätmekäitlusalaõid õigusaktid

Kohaliku omavalitsuse erinevate õigusaktidega täpsustatakse jäätmehoolduse arendamise erinevaid aspekte.

Lüganuse Vallavolikogu 12.09.2018 määrusega nr 37 on vastu võetud "Lüganuse valla jäätmehoolduseeskiri". Jäätmehoolduseeskiri sätestab jäätmehoolduse korralduse ja määrab kindlaks jäätmeseaduse § 71 lõikes 2 sätestatud jäätmehoolduse korraldamise nõuded, jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu, veopiirkonnad, vedamise sageduse ja aja, jäätmeveo teenustasu suuruse määramise korra ning järelevalve jäätmekäitluse üle Lüganuse valla haldusterritooriumil. Jäätmehoolduseeskiri on kohustuslik kõigile füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kes elavad, viibivad või tegutsevad Lüganuse valla haldusterritooriumil.

2.2 Ringmajanduse ja jäätmehoolduse arengudokumendid

2.2.1 Euroopa Liidu arengudokumendid

Kui senine Euroopa Liidu jäätmepoliitika põhitähelepanu oli suunatud eelkõige jäätmehierarhia põhimõtete edendamisele, siis vastavalt 2020. aastal Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud **ringmajanduse tegevuskavale** on see integreeritud laiemasse ringmajanduse edendamise konteksti. Euroopa Liidu ringmajanduse tegevuskava on üheks Euroopa Liidu rohelise kokkuleppe nurgakiviks ning selle eesmärk on saavutada ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega Euroopa, kus aastaks 2050 on saavutatud kliimanetraalsus ja ressursside jätkusuutlik kasutus ning tagatud piisav majanduskasv. Seejuures tuleb kaitsta ja säilitada ELi looduskapitali ning kaitsta kodanike tervist ja heaolu keskkonnasaastega seotud ohtude ja mõjude eest. EL ringmajanduse tegevuskava keskendub eelkõige jäätmetekke vältimisele ja vähendamisele, ringmajanduslikule tootedisainile ja ringsele tootmisele, et hoida kasutatud ressursse EL-i majanduses võimalikult kaua. Euroopa Komisjoni tegevuskavas on välja toodud seitse ringmajanduse edendamise seisukohast olulist valdkonda – pakendid; plast; tekstiil; elektroonikaromud; patareid, akud ja sõidukid; toit, vesi ja toidained; hooned

ja ehitus. Antud valdkondadele tuleb senisest enim tähelepanu pöörata ja töötada välja eraldi meetmed ja eesmärgid (sh nende rakendamiseks vajalik õiguslik raamistik).

Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 191 lõike 2 kohaselt seab Euroopa Liidu keskkonnapoliitika eesmärgiks kaitstuse kõrge taseme, võttes seejuures arvesse liidu eri piirkondade olukorra mitmekesisust. ELTL rajaneb nii ettevaatusprintsibil kui ka põhimõtetel, mille järgi tuleb kasutusele võtta ennetusmeetmeid ja keskkonnakahjustus tuleb heastada eeskätt kahjustuse kohas. Saastaja peab aga saastamise eest maksma.

ELTL toob välja järgmised põhimõtted, mida tuleb keskkonnakaitse meetmete (sh jäätmekäitluse) kujundamisel rakendada - kaitstuse kõrge tase; ettevaatuspõhimõte; vältimispõhimõte; saastaja vastutuse põhimõte.

Neid põhimõtteid täiendab omakorda Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (jäätmete raamdirektiiv), millest tulenevad järgmised põhimõtted:

- **viieastmeline jäätmehierarhia ja jäätmete vältimise põhimõte** – esmajärjekorras tuleb jäätmeteket vältida. Jäätmete käitlemisel tuleb eelistada nende korduskasutust, kui see ei ole võimalik, siis materjalina ringlussevõttu. Vähem tuleb eelistada muud taaskasutamist ning vähim eelistatud võimalus on jäätmete kõrvaldamine, sh ladestamine;
- **iseseisvuse ja läheduse põhimõte** – jäätmehoolduse kavandamisel ja muus jäätmehooldust suunavas tegevuses juhinduvad haldusorganid põhimõttest, et jäätmekäitluskohtade võrgustik peab olema lõimitud nii, et oleks tagatud segaolmejäätmete käitlemine tekkekohale võimalikult lähedal, samuti kõigi tekkinud jäätmete kõrvaldamine, arvestades jäätmekäitluse hierarhia põhimõtet, parimat võimalikku tehnikat, geograafilisi olusid ja vajadust spetsialiseeritud rajatiste järele seoses teatavate jäätmeliikidega;
- **laiendatud tootjavastutuse põhimõte** – tootja on kohustatud tagama tema turule lastud tootest tekkivate jäätmete kogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise ning katma nende tegevustega seotud kulud (sh peab olema selle kohustuse täitmiseks piisav tagatis). Sealjuures võib tootja valida, kas ta täidab kohustused individuaalselt, annab need kirjaliku lepinguga üle tootjate ühendusele või ühineb tootjate ühendusega.
- **ringmajanduse põhimõte** – lineaarse majandusmudeli asendamine ringmajandusega, mille eesmärgiks on säilitada materjalide ja toodete väärtust võimalikult kaua. Jäätmeteket ja materjalikasutust on kavas vähendada miinimumini ning kui toote kasutusaeg on jõudnud lõpule, hoitakse materjal tootmises ja kasutatakse seda üha uuesti, et luua rohkem lisaväärtust.

2.2.2 Eesti arengudokumendid

Eesti jäätmehoolduse eesmärgid toetuvad eeskätt Euroopa Liidu ringmajanduse tegevuskavas ja jäätmealastes õigusaktides toodud nõuetele ja eesmärkidele, mis tuleb üle võtta ka Eesti seadusandlusse. Eesti jäätmehooldust reguleerivad peale siseriiklike, sh kohaliku omavalitsuse õigusaktide ka erinevad suunava põhimõttega riiklikud ja kohaliku omavalitsuse arengudokumendid.

Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030 on riigi keskkonnavalase tegevuse kavandamise ja rahvusvahelise koostöö arendamise alus, mille eesmärk on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Jäätmete osas on keskkonnanstrateegias püstitatud eesmärk, et aastal 2030 peab olema tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt peab olema vähendatud tekkivate jäätmete

ohtlikkust. Jäätmete ladestamise vähendamiseks on esiteks oluline vähendada märkimisväärselt jäätmeteket, kasutades sealjuures tõhusamalt loodusvarasid ja muid ressursse. Selleks on oluline katkestada seosed ühelt poolt jäätmetekke ja loodusvarade kasutamise ning teiselt poolt majanduskasvu vahel, see tähendab, et majanduskasv ei tohi põhjustada loodusvarade kasutamise ja jäätmekoguste ning negatiivse keskkonnamõju suurenemist. Teiseks on oluline suurendada jäätmete sortimist, taaskasutamist, sealhulgas ringlussevõttu, et vähendada kõrvaldatavate jäätmete kogust miinimumini. Oluline on vähendada ka jäätmete ohtlikkust ning ohtlike ainete sisaldust jäätmetes, mis ühtlasi väldib jäätmete käitlemisel õhku, vette ja pinnasesse sattuvate heitkoguste suurenemist. Strateegia alusel töötatakse välja konkreetsemad tegevused, mis fikseeritakse perioodiliselt koostatavas [Eesti Keskkonnategevuskavas](#).

Kohalike omavalitsuste jäätmekavade koostamise aluseks on riigi jäätmekava. [Riigi jäätmekava 2014–2020](#) on heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 13. juuni 2014. a korraldusega nr 256. Riigi jäätmekava kehtivust pikendati tagasiulatuvalt keskkonnaministri otsusega 25.02.2021 kuni uue riigi jäätmekava kehtestamiseni.⁵

Riigi jäätmekava 2014–2020 peamine eesmärk on jäätmekäitluse hierarhiat järgiv säästev jäätmehooldus.

Jäätmekava strateegilised eesmärgid on püstitatud jäätmekäitluse hierarhiat silmas pidades. Iga strateegilise eesmärgi elluviimiseks vajalik tegevus on koondatud kolmeks meetmeks, kusjuures jäätmekavas on esitatud vaid meetme kirjeldus ning mõõdikud meetme elluviimise hindamiseks. Tegevus, selle tähtsajad ning teostajad on esitatud jäätmekava juurde kuulavas dokumendis "Riigi jäätmekava 2014–2020 rakenduskava".

Esimene strateegiline eesmärk on vältida ja vähendada jäätmeteket, sealhulgas vähendada jäätmete ohtlikkust. Olmejäätmete tekke kasvuprotsent peab jääma alla ½ sisemajanduse koguprodukti kasvuprotsendist ja pakendijäätmete tekke kasvuprotsent alla 2/3 sisemajanduse kasvuprodukti kasvuprotsendist.

Teine strateegiline eesmärk on võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil maksimaalsel tasemel taaskasutada. Ringlussevõtu osakaal jäätmeliigi kogumassist pidi 2020. aastaks olema:

- 1) olmejäätmetel 50%;
- 2) pakendijäätmetel 60%;
- 3) biolagunevatel jäätmetel 13%;
- 4) ehitus-lammutusjäätmetel 70%.

Lisaks pidi elektroonikaromude kogumise osakaal olema jäätmete kogumassist 65% ja kantavate patarei- ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist 45%.

Kolmas strateegiline eesmärk on vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet. Eesmärgiks võeti, et aastaks 2016 oleksid kõik suletud prügilad korrastatud.

Keskkonnaminister algatas 15.03.2021 käskkirjaga nr 131 „[Riigi jäätmekava 2022-2028](#)“ ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise. Uus riigi jäätmekava lähtub neljast strateegilisest eesmärgist:

5

<https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT00377D4E?open&fbclid=IwAR2eUtvUVCcsf85qSpKGrvBFnQMTUcB4UXfStdXFlyLyx2CbrgU-xIVedQA>

Lüganuse valla jäätmekava aastateks 2022-2026

- jätkusuutlik ja teadlik tootmine ja tarbimine;
- jäätmetekke vältimise ja korduskasutuse edendamine;
- ohutu materjaliringluse suurendamine;
- jäätmekäitlusest tulenevate mõjudega arvestamine nii inim- kui looduskeskkonnale tervikuna

Lisaks täidab jäätmekava mitmeid ÜRO kestliku arengu eesmärgi ja arvestab pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035“ esile toodud arenguvajadustega ja toetab otseselt majanduse ja elukeskkonna strateegilist sihti.

Pärast riigi uue jäätmekava valmimist tuleb vajadusel ajakohastada ka kohaliku omavalitsuse jäätmekava.

2.2.3 Lüganuse valla arengudokumendid

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37 kohaselt peab igal omavalitsusüksusel olema arengukava, milles määratletakse lühi- ja pikaajalise arengu eesmärgid ning nende saavutamiseks kavandatavad tegevused.

Lüganuse valla arengukava 2018-2028 on vastu võetud 10.10.2018 a Lüganuse Vallavolikogu määrusega nr 39 ning on dokument, mis sätestab Lüganuse valla arengusuunad ja investeringute kava, mis on aluseks eelarvestrateegiale.

Lüganuse valla arengukavas on käsitletud kolme strateegilist eesmärki, mille rakendamiseks on välja töötatud kuus meetet. Jäätmemajandus kuulub meetme 6 „Keskkond“ alla sätestades järgmist:

Keskkonna (M6) valdkonna lähiaastate suurimateks investeringuteks on **jäätmejaama laiendamine Erra ohtlike jäätmete punkti baasil ning realisatsioonikeskuse rajamine valla kogukonnakeskustesse**. Erra jäätmepunkti baasil on valla jäätmekavas ette nähtud välja arendada jäätmejaam, mis annab võimaluse ära tuua ka ehitus- ja suurjätmeid. Kuid seni kui Erra areneb, tuleb siiski jätkata asumitesse suurte konteinerite paigaldamise traditsiooni. Vald toetab Viru Geopargi moodustamise algatust koostöös Keskkonnaministeeriumiga, Eesti Geoloogiateenistusega ning teiste Virumaa omavalitsustega.

Lisaks suurematele investeringutele on valdkonnas vajalik ellu viia järgnevad arendustegevused (jäätmemajandusega seonduv on esitatud **poolpaksus kirjas sinise värviga**):

- Hea loodus- ja elukeskkonna säilitamine ja tagamine koostöös arendajate, riigi, kogukonna jt partneritega
- Endiste kaevandus- ja karjäärialade taaskasutusele võtmine
- Elanike keskkonnavalase teadlikkuse tõstmine
- **Jälgimissüsteemi rajamine isetekkelistesse prügiladestuse kohtadesse**
- Keskkonnahariduse edendamine
- Vooluveekogude vee kvaliteedi viimine looduslähedaseks
- Kvaliteetse joogivee tagamine
- Olemasoleva looduse säilitamine (sood, rabad, metsad)
- **Kiviõli karjääri jäätmetest puhastamine**
- **Prügi sorteerimise organiseerimine vallas, teadlikkuse tõstmine; motiveerimine ja ka tunnustamine.**
- Piirkonna ettevõtete kaasamine loodus- ja elukeskkonna taastamisse/korrastamisse
- Lemmiklooma pidamise kultuuri arendamine, nt loomade jalutus- ja mänguväljaku rajamine

3 Jäätmekava rakendamisega kaasnev keskkonnamõju

Jäätmeseaduse kohaselt on jäätmehoolduse arendamine oma haldusterritooriumil kohaliku omavalitsuse üks ülesannetest. Jäätmekavas püstitatud eesmärkide realiseerimine on kindlasti positiivse mõjuga ümbritsevale keskkonnale, kuna kavas loetletud tegevused aitavad korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist ja taaskasutust, vähendada prügilasse ladestatavate jäätmete koguseid, seega ka ohtlike jäätmete sattumist keskkonda.

Järelevalve tõhustamise, korraldatud jäätmeveo toimimise ja sihipärase teavitustööga on võimalik vähendada prügi omavaliliste mahapaneku kohtade tekkimist ja muud seadusevastast jäätmete kõrvaldamist, nagu näiteks jäätmete põletamist, samuti matmist.

Vältimaks negatiivset keskkonnamõju on tähtis pakkuda elanikele liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks mugavamaid võimalusi võimalikelt kodulähedaste üleandmisvõimaluste näol. See suurendab jäätmete liigiti kogumist ja vähendab ladestatavate jäätmete hulka, sealhulgas koormust keskkonnale.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 33 lõige 1 kohaselt on keskkonnamõju strateegiline hindamine kohustuslik kui strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatakse KeHJS seaduse § 6 lõikes 1 nimetatud tegevust või kavandatav tegevus on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga, lähtudes KeHJS seaduse § 6 lõigetes 2–4 sätestatust. Jäätmekavaga ei kavandata KeHJS § 6 lõikes 1 nimetatud tegevust. Jäätmekavaga ei kavandata eeldatavalt tegevusi, mis võiksid avaldada olulist mõju või põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi, seada ohtu inimese tervist, heaolu, kultuuripärandit või vara. Kavandatavate tegevustega ei kaasne mõjusid Natura 2000 võrgustiku alale või mõnele muule kaitstavale loodusobjektile. Jäätmekavas kavandatavate tegevuste keskkonnamõju olulisus selgitatakse tegevuste edasisel kavandamisel ning kui tuvastatakse olulise keskkonnamõju esinemise võimalus, viiakse läbi keskkonnamõju strateegilised hindamised või keskkonnamõju hindamised vastavate detailplaneeringute, projektide või tegevusloa taotluste tasandil.

4 Hetkeolukord jäätmete kogumisel ja käitlusel jäätmeliikide lõikes

4.1 Tekkivate jäätmete kogused liikide ja päritolu kaupa

Käesolevas jäätmekavas on olemasoleva olukorra kirjeldamisel kasutatud Lüganuse Vallavalitsuse käsutuses olevat teavet ja riikliku jäätmetestatistika ning -aruannete andmeid. Riiklik jäätmetestatistika andmebaas koondab kokku tekitatud, kogutud ning käideldud jäätmekogused jäätmekäitlejate esitatud jäätmearuannete põhjal kuni aastani 2019. Alates 2020 on andmed leitavad Keskkonnaagentuuri koduleheküljelt. Antud andmestikud võimaldavad anda ülevaadet, kui suur osa tekkivatest jäätmetest taaskasutatakse või kõrvaldatakse. Statistikat kogutakse jäätmeliikide kaupa omavalitsuse täpsusega ning võimalik on eraldi käsitleda tekkivaid jäätmekoguseid ettevõtetes ja majapidamistes. Statistiliste andmete analüüsimisel on lähtutud andmetest perioodil 2016-2020, mis olid jäätmekava koostamise perioodil kõige uuemad kättesaadavamad andmed. Enne 2017. aasta haldusreformi on endise Kiviõli linna ning Lüganuse ja Sonda valdade statistilised andmed summeeritud.

Jäätmetestatistika võimaldab mõningaid andmeid ka jäätmete käitluse kohta, kuid kahjuks ei peegelda need täielikult tegelikku jäätmemajanduse olukorda omavalitsusüksustes. Peamine põhjus on, et jäätmekäitlejatel on küll kohustus pidada arvestust, millistest omavalitsustest jäätmeid vastu võetakse, kuid neil ei ole kohustust pidada eraldi arvestust selle kohta, millise omavalitsuse jäätmeid, millises koguses ja kuidas nad taaskasutavad. Taaskasutus jäätmeliikide lõikes kajastub jäätmekäitlejate jäätmevoogudes summaarselt, mitte üksikute omavalitsuste kaupa.

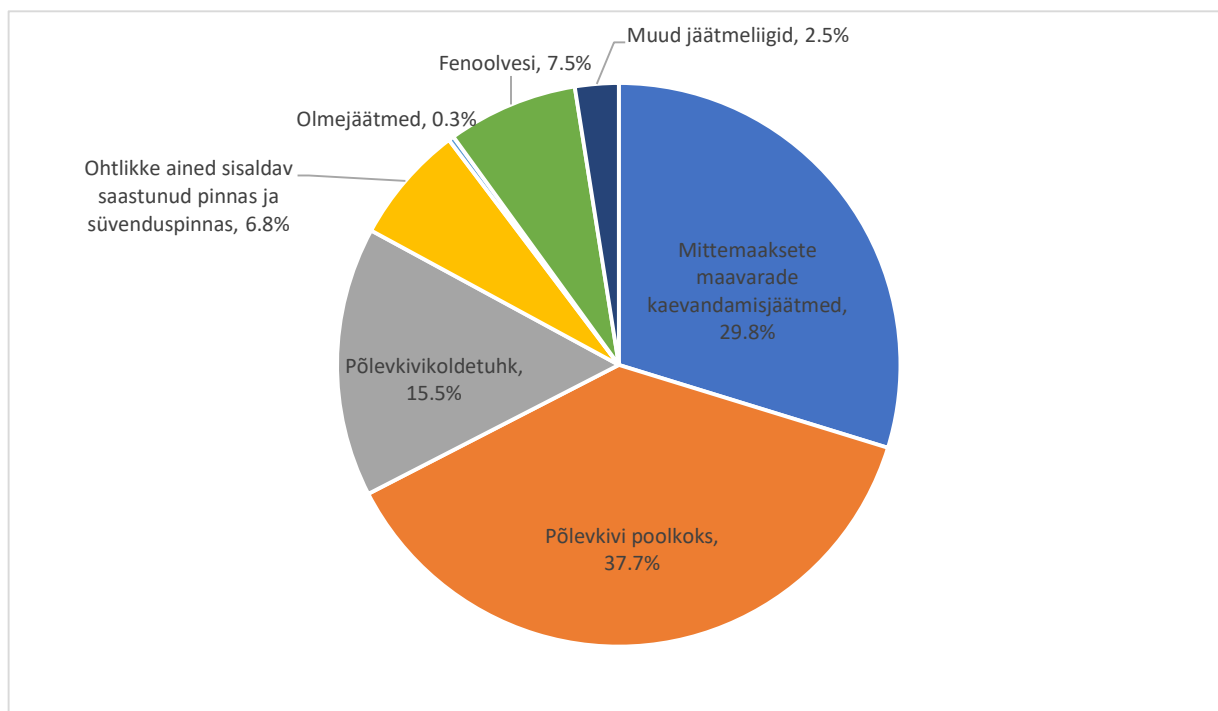
Omavalitsuse jäätmete koguteke on olnud vaadeldaval perioodil märkimisväärselt suur. Väga suure osa omavalitsuse jäätmetekkest moodustavad põlevkivi kaevandamise käigus tekkivad mittemaaksete maavarade kaevandamisjätmed. Alates 2018. aastast on omavalitsuse jäätmetekke ligikaudu kuuekordselt langenud ning jäänud seejärel püsima hinnanguliselt 700 000 tonni juurde aastas. Jäätmete kogutekke langus ei ole tingitud mitte kaevandamise mahtude olulisest langusest, vaid asjaolust, et alates 2018. aastast on muutunud kaevandamisel tekkiva katendi käsitus õigusaktides.

Tabel 2. Jäätmete teke ja käitlemine (kõik jäätmeliigid) Lüganuse vallas aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur

Aasta	Koguteke (sh kogutud)	Transport sisse	Taaskasutatud	Ladestatud prügilasse	Määratlemata käitlemine	Transport välja
2016	5 024 747	17 272	891 125	372 732	366	28 605
2017	4 319 223	33 614	1 743 726	402 846	2 069	68 773
2018	707 879	8 475	316 080	402 143	10	6 555
2019	713 159	15 200	277 802	416 398	33 018	8 178
2020	726 506	7 954	304 798	387 633	700	15 509

Jäätmetestatistika andmetel toimub omavalitsuses väga suures mahus ka jäätmete taaskasutamine. Peamiselt taaskasutatakse kaevandamisjätmeid, erinevaid ehitus- ja lammutusjätmeid, puidu- ja puitpakendijätmeid ning keemiareaktsioonijätmeid (fenoolvett). Prügilasse ladestatakse põlevkivi kolde- ja lendtuhk ning põlevkivi poolkoks.

Peamiste jäätmeliikide teke 2020. aasta alusel on esitatud alljärgneval joonisel. Enim tekib omavalitsuses põlevkivi poolkoksi jätmeid (38%), mittemaaksete maavarade kaevandamisjätmeid (30%) ning põlevkivikoldetuhka (16%). Olmejätmeid moodustavad kogu jäätmetekkest 2020. aasta andmete alusel üksnes 0.3%.

Joonis 2. Lüganuse valla jäätmete olulisemate jäätmeliikide lõikes perioodil 2016-2020. Allikas: Keskkonnaagentuur

4.2 Olmejäätmed

Olmejäätmed (jaotisekoodiga 20) on kodumajapidamiste jäätmed ja samalaadsed kaubandus-, tööstus- ja ametiasutusejäätmed, sealhulgas liigiti kogutud jäätmed. Olmejäätmetes võib sisalduda nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid. Olmejäätmed ei ole koostiselt ühtsed. Jäätmete koostise määravad paljud tegurid, nagu tarbimisharjumused, kohapealne sorteerimismäär, aasta-aeg, elamutüüp, elanike sorteerimisteadlikkus jne.

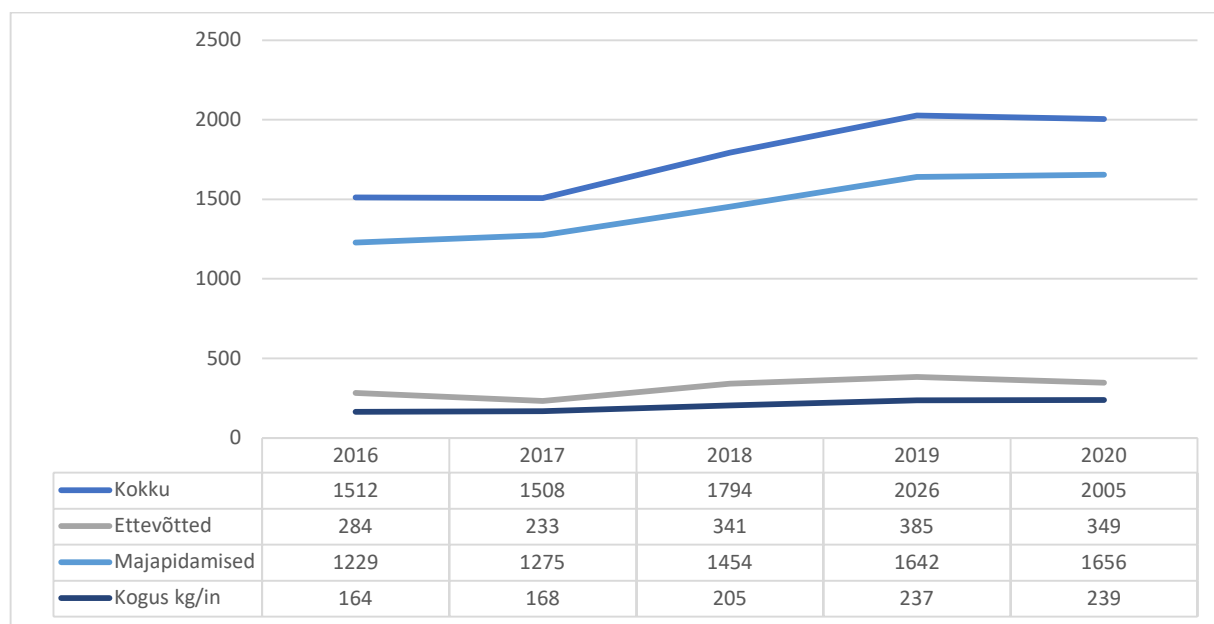
Riigi jäätmekava 2014–2020 alusel on olmejäätmete tekkel otsene seos majandusolukorra ja üldise tarbimise tasemega. Mida paremini läheb riigi majandusel ning seeläbi inimestel, seda enam tarbitakse erinevaid tooteid ja teenuseid. Suurema tarbimisega kaasneb ka suurem jäätmete. Seetõttu on jäätmetekke vähendamise aluseks elanikkonna teadlikkus, tarbimisharjumused ning olukord, kus inimestele on jäätmete sortimine ja ära andmine võimalikult mugavaks tehtud. Vastavalt riiklikutele jäätmemajanduse eesmärkidele pidi olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist olema 2020. aastaks 50% ning 2025. aastaks peab see olema juba 55%. 2018. aastal oli nimetatud näitaja reaalselt 31% ehk 2020. aasta eesmärk ei ole käesolevaks ajaks täidetud⁶.

Jäätmeseaduse § 66 lõige 2 sätestab, et kohaliku omavalitsuse üksus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide kogumise ja veo.

Jäätmearuandluse põhjal on Lüganuse valla olmejäätmete koguteke perioodil 2016-2020 olnud tõusutrendis nii majapidamiste kui ettevõtete jaotuses, jäädes suurusjärku 1229-1656 tonni aastas.

⁶ Riigi jäätmekava 2014–2020 täitmise aruanne. Tallinn 2020.

Lüganuse valla jäätmekava aastateks 2022-2026

Joonis 3. Olmejäätmete koguteke Lüganuse vallas aastatel 2016–2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Eurostati⁷ andmetel tekkis 2020. aastal Eestis elaniku kohta keskmiselt 383 kilogrammi olmejäätmeid. Lüganuse vallas kogutud olmejäätmete kogused ühe elaniku kohta on olnud viimasel viiel aastal vahemikus 164-239 kg/in, mis on jäätmete kogutekke kohta arvatuna oluliselt väiksemad kui Eesti keskmine.

Tabel 3. Olmejäätmete teke (sealhulgas kogutud) Lüganuse vallas aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Kood	Jäätmeliik	2016		2017		2018		2019		2020	
		E ⁸	M	E	M	E	M	E	M	E	M
20 01 01	Paber ja kartong	30.9	23.6	25.7	67.9	44.1	3.1	78.8	38.1	30.7	51.2
20 01 02	Klaas	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.1	0.0
20 01 21*	Luminescentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0.5	0.0	0.5	0.0	0.5	0.0	0.5	0.0	0.4	0.0
20 01 23*	Klorofluorosüivesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud seadmed	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3
20 01 33*	Koodinumbritega 16 06 01*, 16 06 02* ja 16 06 03* nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareisid või akusid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0
20 01 35*	Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud väikesed kodumasinad, mida ei ole nimetatud	22.9	0.0	35.5	0.0	21.2	0.0	11.1	0.0	0.8	0.4

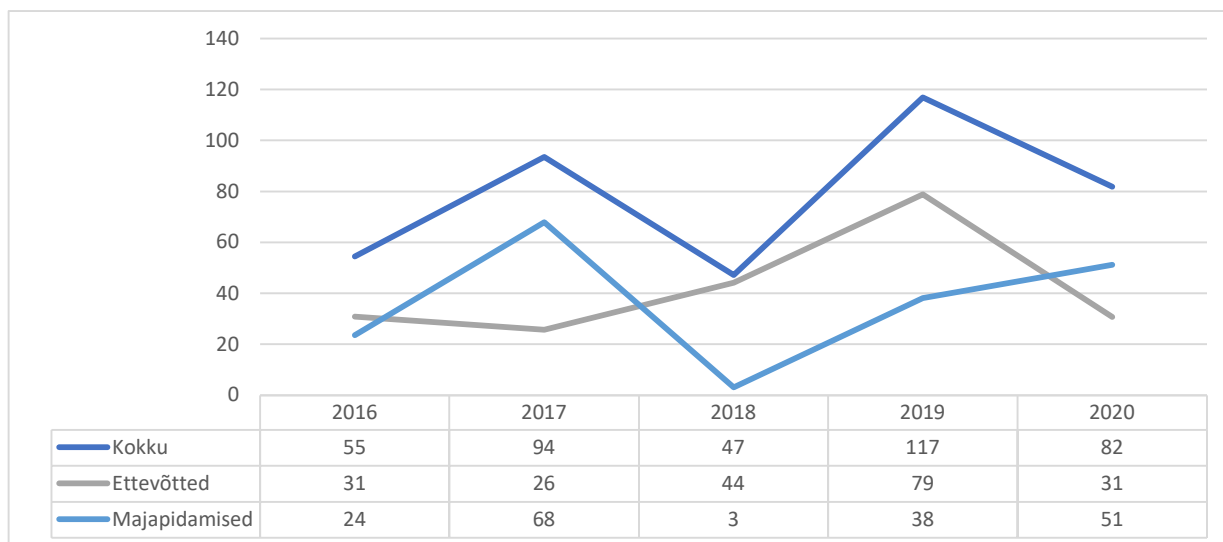
⁷ Eurostat andmebaas: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cei_pc031/default/table?lang=en

⁸ E- ettevõtted; M - majapidamised

Lüganuse valla jäätmekava aastateks 2022-2026

	koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*										
20 01 36	Kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.0	2.4
20 01 38	Puit, mida ei ole nimetatud koodinumbri 20 01 37*	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.0	12.0	0.0	16.6	3.2
20 01 39	Plastid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	4.5	0.0
20 01 40	Metallid	0.0	0.1	0.0	7.4	0.0	10.5	0.0	32.8	0.0	28.2
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0
20 01 99	Nimistus mujal nimetamata muud jäätmed	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2
20 02 01	Biolagunevad jäätmed	0.0	0.0	0.0	0.0	0.6	0.0	3.3	0.0	0.0	0.0
20 02 03	Muud jäätmed, mis ei ole biolagunevad	0.0	0.0	9.0	0.0	17.3	0.0	8.1	0.0	9.0	0.0
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	227.4	1204.5	145.6	1156.9	254.9	1346.5	228.0	1438.7	235.5	1457.2
20 03 07	Suurjäätmed	2.0	0.0	16.1	40.4	1.0	91.6	15.0	131.5	16.4	112.4
20 03 99	Nimistus mujal nimetamata olmejäätmed	0.0	0.3	0.9	2.0	0.7	0.0	27.4	0.6	27.0	0.0

Lüganuse vallas tekkivate paberi- ja kartongijäätmete teke on kajastatud järgmisel joonisel. Jooniselt nähtub, et paberi- ja kartongijäätmete teke on olnud aasta-aastalt ebakorrapärane ja selge trendita. Paberi- ja kartongijäätmete koguteke on vaadeldaval perioodil jäänud vahemikku 47-117 tonni aastas.

Joonis 4. Paberi- ja kartongijäätmete koguteke Lüganuse vallas aastatel 2016–2020 tonnides.
Allikas: Keskkonnaagentuur

Liigiti kogutud olmejäätmete osakaal (arvestades olmejäätmete hulka ka pakendijäätmed) on viimasel viiel aastal jäänud vahemikku 16-28%⁹ ning on seejuures aasta-aastalt tõusnud. 2020. aastal oli liigiti kogutud olmejäätmete osakaal kogu olme- ja pakendijäätmete tekkest 28%. **Tegu siiski üsna madalaja näitajaga.**

Tabel 4. Liigiti kogutud olmejäätmete osakaal nende arvutuslikust kogutekkest 2020. aastal.

Jäätmeliik	Liigiti kogutud 2020. aastal tonnides	Liigiti kogutud jäätmete osakaal %	Arvestuslik % segaolme-jäätmetes ¹⁰	Arvutuslik kogus segaolme-jäätmete hulgas, tonnides	Koguteke (teoreetiliselt olmejäätmete hulgas + liigiti kogutud), tonnides
Plast	4.5	0.7	17.83	301.8	306.4
Tekstiil ja rõivad	0.0	0.0	5.81	98.3	98.3
Biolagunevad jäätmed	0.0	0.0	31.74	537.3	537.3
Klaas	8.1	1.2	6.43	108.8	116.9
Paber ja kartong	81.9	12.4	17.01	287.9	369.8
Puit	19.84	3.0	1.28	21.7	41.5
Metallid	28.2	4.3	2.33	39.4	67.6
Elektroonika	3.6	0.5	0.89	15.1	18.7
Ohtlikud jäätmed	2.1	0.3	0.09	1.5	3.6
Pakendid	349.0	52.8	31.65	535.7	884.7

Liigiti kogutud olmejäätmete osakaal nende arvutuslikust kogutekkest 2020. aasta andmete alusel on esitatud eelnevas tabelis. Enamiku liigiti kogutud jäätmetest moodustavad pakendijäätmed, sellele järgnevad biolagunevad jäätmed, paber ja kartong ning ohtlikud jäätmed. Olmejäätmetele omavalitsuses taaskasutust ei toimu ning praktiliselt kõik olmejäätmed transporditakse täies mahus omavalitsuse territooriumilt välja.

Olmejäätmete liigiti kogumisel tekkekohas tuleb vastavalt keskkonnaministri 03.06.2022 määrusele nr 28 " Olmejäätmete liigiti kogumise ja sortimise nõuded ja kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused" liigiti koguda vähemalt järgmised jäätmeliigid vastavalt jäätmenimistu jäätmeliikide või alajaotiste koodidele:

- 1) paber ja kartong (20 01 01);
- 2) plastid (20 01 39);
- 3) metallid (20 01 40);
- 4) klaas (20 01 02);
- 5) biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01);
- 6) biolagunevad köögi- ja sööklajäätmed (20 01 08);
- 7) bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 02, 20 02 03);

⁹ Liigiti kogutud olmejäätmete osakaal = liigiti kogutud jäätmed (B) x 100 / kogu jäätmete (A). A - kogu jäätmete. Liidetud kokku kõik olmejäätmed (koodiga 20)+ pakendijäätmed (koodiga 15 01); B – liigiti kogutud jäätmed. Liidetud kokku liigiti kogutud pakendid + liigiti kogutud olmejäätmed (siia ei kuulu segaolmejäätmed).

¹⁰ Arvutusel võetud arvesse SEI Tallinn "Segaolmejäätmete koostise uuringu" põhjal saadud tulemusi vastavalt Eesti keskmisele (arvestades, et Lüganuse vald koosneb nii linnalisest kui maapiirkondadest) https://www.envir.ee/sites/default/files/sortimisuuringu_lopparuanne.pdf

- 8) pakendid (15 01), sealhulgas paber- ja kartongpakendid (15 01 01), plastpakendid (15 01 02), puitpakendid (15 01 03), metallpakendid (15 01 04), komposiitpakendid (15 01 05), klaaspakendid (15 01 07), tekstiilpakendid (15 01 09) ja muud jäätmeseaduse §-s 7 esitatud olmejäätmete mõistele vastavad pakendid;
- 9) puit (20 01 38);
- 10) tekstiil (20 01 10, 20 01 11);
- 11) suurjäätmed (20 03 07);
- 12) probleemtoodete jäätmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34, 20 01 35*, 20 01 36);
- 13) ravimijäätmed (20 01 32, 20 01 31*, 20 01 95*, 20 01 96*, 20 01 97*, 20 01 98*)
- 14) ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga "*" tähistatud jäätmed) ning olmes tekkinud ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid jäätmekoodiga 15 01 10*.

Kohaliku omavalitsuse üksus peab keskkonnaministri määruse nr 28 § 3 lg 1 järgi korraldama kõikide eelnimetatud jäätmeliikide liigiti kogumise.

Riikliku jäätimestatistika andmete kohaselt ei ole 2020. aastal Lüganuse vallast liigiti kogutud biolagunevaid jäätmeid.

4.2.1 Olmejäätmete kogumissüsteem

Lüganuse vald on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ühe jäätmeveopiirkonnana. Hõlmatud jäätmeliikideks on segaolmejäätmed, paber ja kartong (kohustus alates 5 korteriga korterelamust, mis ei ole puuküttega), suurjäätmed, biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed (kohustus alates 16 korteriga korterelamust, tootlustusasutustel ja asutustel, kellel tekib üle 20 kg biojäätmeid nädalas) ning biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (mahus, mida on võimalik panna biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete konteinerisse). Jäätmete vedamise ainuõigus on perioodil 01.02.2019 - 31.01.2024 AS-l Ragn Sells. Jäätmeveo ainuõigus tähendab seda, et veopiirkonnas võib olmejäätmete kogumise ja äraveo teenust osutada üksnes ainuõiguse saanud jäätmevedaja ning teised jäätmevedajad ei tohi antud veopiirkonnas teenuseid osutada. Korraldatud jäätmeveoga loetakse automaatselt liitunuks kõik piirkonnas asuvad jäätmevaldajad, nii eramajade omanikud, korteriühistud kui ka ettevõtjad.

Lüganuse valla territooriumil Erra alevikus asub ohtlike jäätmete kogumispunkt, kuhu elanikud saavad tasuta viia nii ohtlikke jäätmeid (k.a ravimeid ja asbesti sisaldavaid jäätmeid), elektroonikaromusid, patareisid, vanarehve kui ka lehtklaasi. Jäätmekava koostamise hetkel puudub omavalitsuse territooriumil jäätmejaam, mille tehniline varustatus tagaks sortimismääruse §3 lõike 2 punktides 1–5, 7, 9–11 ja 13 nimetatud kõikide olmejäätmeliikide vastuvõtmise elanikkonnalt, kuid jäätmejaama rajamine Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti laiendusena on valmimisel. Lisaks Erra kogumispunktile on elanikel võimalik patareisid viia ka valla territooriumil olevatesse kauplustesse, kuhu on paigutatud vastavad kogumiskastid. Ravimijäätmeid on võimalik viia lisaks kogumispunktile ka apteekidesse.

4.3 Pakend

Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba mahutamiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks ja esitlemiseks selle kauba olelusringi vältel: toormest kuni valmiskaubani ning tootja käest tarbija kätte jõudmiseni. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavad ühekorrapakendeid.

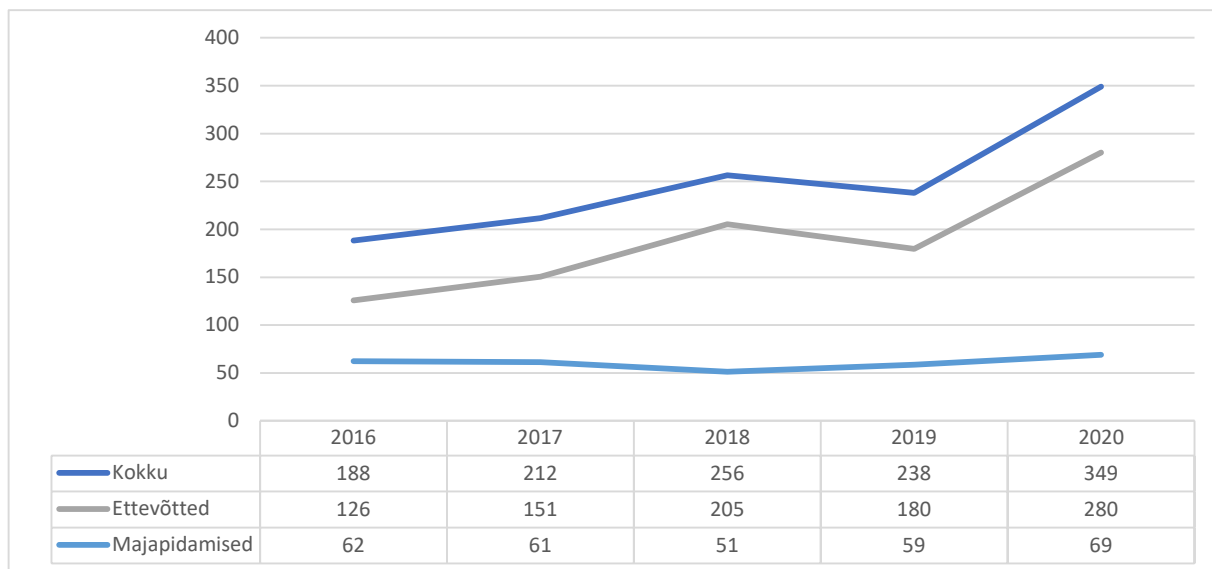
Pakendijääde on mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis muutub pärast pakendi kasutamist jäätmeks. Pakendijäätmeteks ei loeta pakendi ja pakendimaterjali tootmisel tekkinud jääke.

Pakendiseadus kehtestab nõuded pakendi ja pakendijäätmete kasutamisele, soodustades sellega pakendi või pakendimaterjali ringlust ja taaskasutamist. Pakendid ja nendest tekkivad jäätmed on

ühaks oluliseks aspektiks, millele viimasel ajal tähelepanu on pööratud. Suur osa pakendijäätmetest on ühekorrapakendid, mille taaskasutamise süsteem ei ole veel välja kujunenud. Korraldatud on alkoholi- ja joogipakendite (klaas-, plast- ja metallpakendite) kogumine, sorteerimine ja taaskasutamine, millele andis tõuke pakendiaktsiisi seadus ja pakenditele kehtestatud tagatisraha süsteem (niinimetatud pandipakendid).

Pakendijäätmed moodustavad olulise osa olmejäätmetest ja prognooside kohaselt pakendijäätmete osatähtsus kasvab. Sihtasutus Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskuse uuringutulemuste põhjal arvatud Eesti keskmine pakendijäätmete sisaldus prügilasse ladestatavates segaolmejäätmetes on 31.65%. Pakendijäätmete arvutuslik koguteke omavalitsuses on sellest lähtuvalt 2020. aastal olnud 983.6 tonni.

Lüganuse vallas koguti 2020. aastal pakendijäätmeid 349 tonni. Pakendijäätmete osakaal kõigist liigiti kogutud olme- ja pakendijäätmetest moodustas 2020. aastal ligi 53% ehk üle poole liigiti kogutud jäätmetest moodustasid just pakendijäätmed. Eriliigiliste pakendite hulk moodustas kogu liigiti kogutud pakendijäätmete hulgast 2020. aastal 81% ning on võrreldes 2016. aastaga oluliselt tõusnud (2016. aastal moodustasid eriliigilised pakendid kogu pakendijäätmete hulgast üksnes 68%).

Joonis 5. Pakendijäätmete teke Lüganuse vallas 2016-2020. Allikas: Keskkonnaagentuur

Jooniselt 2 on näha, et pakendijäätmete teke Lüganuse vallas on kasvutrendis ning seda eelkõige ettevõtete jaotuses. Majapidamiste jaotuses on tekke kasv mõnevõrra tagasihoidlikum. Kogu perioodil on pakendijäätmete kogus jäänud vahemikku 188-349 tonni aastas.

Tabel 5. Lüganuse valla pakendijäätmete teke jäätmearuandluse kohaselt aastatel 2016–2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur

Kood	Jäätmeliik	2016		2017		2018		2019		2020	
		E	M	E	M	E	M	E	M	E	M
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	20.4	1.8	39.4	10.8	63.8	0.0	65.1	3.7	13.8	3.8
15 01 02	Plastpakendid	67.2	0.0	69.5	0.0	88.1	0.0	56.5	0.0	36.6	0.0
15 01 03	Puitpakendid	1.1	0.0	0.0	0.0	1.5	0.0	0.0	0.0	183.0	0.4
15 01 04	Metallpakendid	12.8	0.0	15.2	0.0	16.6	0.1	19.9	0.1	13.8	0.1

15 01 06	Segapakendid	0.0	60.6	0.0	50.5	3.9	51.2	8.2	54.9	0.1	64.7
15 01 07	Klaaspakendid	22.7	0.0	25.0	0.0	25.4	0.0	27.2	0.0	26.4	0.0
15 01 10*	Ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastatud pakendid	1.7	0.0	1.4	0.0	5.8	0.0	2.7	0.0	6.4	0.0

4.3.1 Pakendijäätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Pakendiseadus lähtub tootjavastutuse põhimõttest, mis tähendab, et pakendiettevõtjad (pakendajad, maaletoojad, sisuliselt ka kaubandus) on kohustatud tasuta tagasi võtma kõik pakendid, mis on turule toodud. Pakendiseaduse § 20 alusel on pakendiettevõtja, kes müüb pakendatud kaupa lõppkasutajale või tarbijale, kohustatud lõppkasutajalt või tarbijalt tasuta tagasi võtma müüdud kauba müügipakendi ja -pakendijäätmed. Tagasivõtmise nõue hõlmab vaid pakendit, mille tüüp, kuju ja suurus vastavad selles müügikohas müüdava kauba pakendile ja selle kauba müüja poolt üleantava kauba pakendile. Sellest tulenevalt peab olema müügikohtades informatiivne teade tarbijatele pakendi tagasivõtmise kohast (lähima pakendijäätme vastuvõtupunkti või konteineri asukoht).

Ettevõtte võib pakendijäätmete kogumist ja taaskasutamist korraldada ise või delegeerida oma kohustused akrediteeritud tootjavastutusorganisatsioonidele, kes korraldavad pakendikonteinerite paigalduse ja tühjendamise.

Pakendiseaduse kohaselt on tarbija kohustatud pakendi ja pakendijäätmed tagastama tühjalt ja liigiti sordituna vastavalt kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirjas kehtestatud korrale ja pakendiettevõtja või taaskasutusorganisatsiooni nõuetele.

Pakendiseaduse alusel on akrediteeritud üks tagatisrahaga pakendite kogumisega tegelev taaskasutusorganisatsioon (Eesti Pandipakend OÜ) ja kolm peamiselt konteinerite kaudu kogutava muu müügipakendiga tegelevat taaskasutusorganisatsiooni - MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon (ETO), MTÜ Eesti Pakendiringlus (EPR) ja Tootjavastutusorganisatsioon OÜ (TVO).

Eesti Pandipakendi andmetel (12.04.2022) asuvad pandipakendi tagastuspunktid Lüganuse vallas:

- Aldar Market Sonda, Aldar Eesti OÜ, Sonda alevik
- Kevade kauplus, OG Elektra AS, Kiviõli linn
- Kiviõli Konsum, Järva TÜ, Kiviõli linn
- Kiviõli Rimi mini, Rimi Eesti Food AS, Kiviõli linn
- Kiviõli Maxima, Pandipakendi automatiseeritud käitlussüsteem OÜ, Kiviõli linn
- Püssi kauplus, Järva TÜ, Püssi linn
- Aldar Market Purtse, Aldar Eesti OÜ, Purtse küla
- Sigwar lihapood, Sigwar OÜ, Varja küla

Lüganuse vallas asuvate pakendikonteinerite asukohad (seisuga 11.04.2022) on esitatud alljärgnevas tabelis. Pakendikonteinerite asukohad on leitavad ka <https://kuhuviia.ee> ja [valla kodulehel](#) (jäätmemajanduse rubriigis).

Tabel 6. Pakendikonteinerite paiknemine Lüganuse vallas (seisuga 11.04.2022)

Pakendi-organisatsioon	Objekti aadress	Konteineri maht (m³)	Jäätmete liik
ETO	Liimala küla teerist	1.1	segapakend
ETO	Liimala küla, Rannaplatsi (Tulivee restorani juures olev parkla)	2.5 (2tk)	segapakend
ETO	Lüganuse alevik, Kiviõli tee 27	2.5	segapakend
ETO	Lüganuse alevik, Lüganuse tee 4	2.5	segapakend
ETO	Lüganuse, Papli 5 vastas olev parkla	2.5	segapakend
ETO	Purtse küla, Purtse kpl	2.5	segapakend
ETO	Purtse-Hiie tee (Ranna KÜ-st üle tee)	2.5	segapakend
ETO	Püssi linn, Kooli 16a	2.5	segapakend
ETO	Püssi linn, Viru 1	2.5	segapakend
ETO	Püssi linn, Viru 2	2.5	segapakend
ETO	Püssi linn, Viru 6 hoovis	2.5	segapakend
ETO	Püssi linn, Viru 8 hoovis	2.5	segapakend
ETO	Püssi linn, Kooli 14 A ja O kauplus	4.5	segapakend
ETO	Püssi, Jõe tn 8	2.5	segapakend
ETO	Püssi, Metsa 4	1.1	segapakend
ETO	Varja küla, Marja tn 2 ligidal	2.5	segapakend
ETO	Varja, Varja küla pood	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Irvala bussipeatus	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Kastani 2 (Kastani pood)	4.5	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Kastani 2 (Kastani pood)	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Keskpuiestee 41	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Keskpuiestee 42 maja ees	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Lepa tee lõik 2	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Lepa tee lõik 2	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Lepa tee lõik 4	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Metsa tn 3 (K5 Rimi poolne parkla)	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Säde tänava lõik 2	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Sireli tänava lõik 4	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Soo tn 13	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Soo tn 13	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Soo tn 3b	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Uus tn 3	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Vabaduse pst 6	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Viru 7b (mänguväljaku kõrval parklas)	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Viru 7b (mänguväljaku kõrval parklas)	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Viru 7b (mänguväljaku kõrval parklas)	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Viru tänava lõik 6	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Võidu	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Võidu	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Võidu tn 8	1.1	segapakend
TVO	Kiviõli linn, Võidu tn 8	1.1	segapakend

TVO	Kiviõli linn, Võidu tn 8	1.1	segapakend
EPR	Erra alevik, Jõe tänav	1.1	segapakend
EPR	Erra alevik, Saare põik	1.1	segapakend
EPR	Kiviõli linn, Graniidi ja Jõe tn rist	1.1	segapakend
EPR	Koljala küla, Ojasilla juures rist	1.1	segapakend
EPR	Maidla küla, Mõisa	1.5	klaaspakend
EPR	Maidla küla, Mõisa	1.1	segapakend
EPR	Oandu küla, Ootekoja	1.5	klaaspakend
EPR	Oandu küla, Ootekoja	1.1	segapakend
EPR	Rääsa küla, Rääsa bussipeatus	1.1	segapakend
EPR	Savala küla, Kaare tn 4	1.1	segapakend
EPR	Savala küla, Maidla tee 55	1.5	klaaspakend
EPR	Savala küla, Maidla tee 55	1.1	segapakend
EPR	Sonda alevik, Kauge tn 10 nurk	1.1	segapakend
EPR	Sonda alevik, Laane tn 8 ees olev rist	1.1	segapakend
EPR	Sonda alevik, Lembitu tn 29 ees olev plats	1.1	segapakend
EPR	Sonda alevik, Metsa ja Karja tn rist	1.1	segapakend
EPR	Sonda alevik, Posti 7 üle tee Posti tänav L1	1.1	segapakend
EPR	Sonda alevik, Rahvamaja tänav L1	1.1	segapakend
EPR	Sonda alevik, Uljaste tee 2	1.1	segapakend
EPR	Soonurme küla, Hiimäe tee 1	1.1	segapakend

2022. aasta aprilli seisuga on pakendiettevõtjate andmetel Lüganuse vallas pakendijäätmete taaskasutusse suunamiseks paigaldatud TVO-l 17 kogumiskohta (kõik segapakendile, kogumiskohad asuvad üksnes Kiviõli linnas), ETO-l 17 kogumiskohta (kõik segapakendile) ning EPR-l 17 kogumiskohta (kolmes kogumiskohas on olemas lisaks segapakendile ka klaaspakendi konteiner, ülejäänud kogumiskohtades on üksnes segapakendi konteiner). Pakendikonteineritesse saavad elanikud pakendijäätmeid ära anda tasuta. Tasuta tekkekohal pakendijäätmete üleandmise võimalust pakutakse üksnes Kiviõli linna eramajapidamistele. Teenust pakub Tootjavastutusorganisatsioon OÜ.

4.4 Biolagunevad jäätmed (sh kalmistujäätmed)

Biolagunevad jäätmed on aeroobselt või anaeroobselt lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, paber ja papp ning biojäätmed, mille alla kuuluvad aia- ja haljastujäätmed ning kodumajapidamises, jaemüügikohas, tootlustusasutuses ja toiduainetööstuses tekkinud toidu- ja köögijäätmed.

SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskuse läbiviidud uuringu tulemuste kohaselt moodustas biojäätmete sisaldus segaolmejäätmetes Eesti keskmisena 31.74%. Biolagunevate jäätmete koguste vähendamiseks olmejäätmete hulgast tuleb biojäätmed eraldi koguda ning suunata kompostimisele.

Prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas ei tohi biolagunevaid jäätmeid olla üle 20 massiprotsendi alates 2020. aasta 16. juulist. Riigi jäätmekava alusel pidi biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal jäätmeliigi kogumassist 2020. aastaks olema 13%. Aastal 2018 oli ringlussevõtu osakaal jäätmeliigi kogumassist 5%, mis jäi samale tasemele 2011. aasta baastasemega. Seega võib eeldada, et sihttasemele aastaks 2020 ei saavutatud ning biojäätmete lahuskogumine ja kompostimine vajab jätkuvalt propageerimist.

Jäätmearuandluse põhjal ei ole Lüganuse vallast kogutud biolagunevaid köögi- ja sööklajajäätmeid, kuna tõenäoliselt ei deklareerita korraldatud jäätmeveo raames kogutud biojäätmeid omavalitsuse põhiselt. Biolagunevaid aia- ja haljastujäätmeid on kogutud üksikutel aastatel (2018 ja 2019) ettevõtetelt ning kogused on olnud 2018. aastal 0.6 tonni ja 2019. aastal 3.3 tonni.

Tõenäoliselt on siiski omavalitsuses tekkivate biojäätmete kogus märgatavalt suurem, sest kohalik majapidamistes toimuv kompostimine ei kajastu jäätimestatistikas, samuti satub jätkuvalt suur osa majapidamiste biojäätmetest segaolmejäätmete hulka.

Segaolmejäätmete sekka sattuvate biolagunevate jäätmete koguste vähendamiseks tuleb propageerida nende kohapealset kompostimist ja arvestada sellega, et juba alates 01. jaanuarist 2008 on haljastujäätmete panek olmeprügi hulka keelatud. Lisaks rakendub alates 2023. aasta 31. detsembrist biojäätmete kogumiskonteineri omamise kohustus majapidamistele, mil puudub kompostimisvõimalus.

Kalmistutel tekkivad jäätmed sisaldavad samuti väga suures ulatuses biolagunevaid haljasjäätmeid. Lüganuse valla haldusterritooriumil asub Lüganuse kalmistu. Kalmistul on eraldi konteinerid segaolmejäätmete tarbeks. Haljastujäätmeid kogutakse hunnikusse ning kompostitakse kalmistu lähedal.

4.4.1 Biolagunevate jäätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Lüganuse valla elanikel on võimalik biolagunevaid köögi- ja sööklajajäätmeid ning biolagunevaid aia- ja haljastujäätmeid (selles ulatuses, mida kogutakse biolagunevate jäätmete mahutisse) üle anda korraldatud jäätmeveo raames. Eramajades kompostitakse biojäätmeid tavaliselt oma kinnistu piires.

Vastavalt vallas kehtivale jäätmehoolduseeskirjale on biojäätmete konteineri omamise kohustus tootlustusega tegelevas asutuses ja mitteamumaa sihtotstarbega kinnistul, kus tekib üle 20 kg biolagunevaid köögi- ja sööklajajäätmeid nädalas ning elamumaa sihtotstarbega kinnistul, kus on 16 või enam korterit. Biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed tuleb vastavasse kogumismahutisse paigutada biolagunevasse kotti või paberkotti pakituna või lahtiselt. Biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete kogumismahuti peab olema vooderdatud biolagunevast materjalist vooderduskotiga. Hoonestatud ja kasutuses oleval kinnistul tuleb haljastusjäätmeid koguda liigiti või kompostida kinnistul.

Lüganuse valla jäätmehoolduseeskirja järgi on elamumaa sihtotstarbega kinnistul tekkivaid biolagunevaid jäätmeid lubatud kompostida oma kinnistu piirides. Väljaspool oma kinnistut on biolagunevaid jäätmeid lubatud kompostida ainult vastava loaga jäätmekäitluskohas. Jäätmehoolduseeskirja järgi võib biolagunevaid aia- ja haljastujäätmeid kompostida lahtiselt aunas ning tihe- ja kompaktse asustusega alal võib toidujäätmeid kompostida ainult selleks ettenähtud suletavas kompostis. Kompostimisnõu ja -aun peab paiknema naaberkinnistust vähemalt 3 m kaugusel, kui naabrid ei lepi kokku teisiti ning kompostitav materjal tuleb paigutada, ladustada ja käidelda tervisele ja ümbruskonnale kahjutult ning selliselt, et see ei põhjustaks kahjurite ja haisu levikut. Vastavalt eeskirjale ei ole lubatud prügilasse ladestada valla haljasaladel, parkides ja kalmistutel tekkivaid biolagunevaid aia- ja haljastujäätmeid. Need tuleb koguda liigiti muudest jäätmetest eraldi ja kompostida jäätmekäitluskohas või viia vastavat luba omavasse jäätmekäitluskotta.

Kuna alates 31.12.2023.a rakendub jäätmeseadusega biolagunevate jäätmete konteineri omamise kohustus kõigile kel kohtkompostimise võimalus puudub, tuleb muuta jäätmehoolduseeskirja viisil, mis kaotab ära seni kehtinud künniskogused.

4.5 Ehitus- ja lammutusjäätmed

Ehitus- ja lammutusjäätmed on jäätmed, mis tekivad ehitiste või nende osade rajamisel, lammutamisel, renoveerimisel või restaureerimisel.

Ehitusjäätmete hulka kuuluvad puidu, metalli, betooni, telliste, ehituskivide, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jäätmed, sealhulgas need, mis sisaldavad asbesti ja teisi ohtlikke jäätmeid ning väljaveetav pinnas, mis tekib ehitamisel ja remontimisel (edaspidi ehitamisel) ning mida ehitusobjektile tööde tegemiseks ei kasutata.

Riiklik eesmärk 2020. aastaks oli, et ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist oleks vähemalt 75%. Tegu on ühega vähestest riiklikutest jäätmemajanduslikest eesmärkidest, mis on täidetud (2018. aastal oli näitaja 84%).

Lüganuse valla territooriumil on liigiti kogutud ehitusjäätmed viimasel viiel aastal kogu ehitusjäätmete tekkest moodustanud 89-99%. **Tegemist on väga hea näitajaga.** Ehitus- ja lammutusjäätmete tekitajateks on eelkõige ettevõtted ning nende teke on aastate lõikes olnud üsna kõikum. Aastane jäätmekogus on jäänud viimasel viiel aastal vahemikku 3260 – 55 625 tonni.

2020. aastal tekkis omavalitsuses kokku 55 625 tonni ehitus- ja lammutusjäätmekogust ning taaskasutati 11 443 tonni. See teeb ligi 21% kogu ehitus- ja lammutusjäätmekogust. Lisaks transporditi omavalitsuse territooriumile teistest omavalitsustest 1462 tonni ehitus- ja lammutusjäätmekogust.

Perioodil 2016-2020 asus omavalitsuse territooriumil üks ehitusjäätmekogumiskoht - Mäealuse tee 5 tavajäätmekogumiskoht (tegevuse lõpp 18.02.2023), mille üheks tegevuse liigiks on pinnasetäitekoht/teedeehitus.

Alates 2020. aastast tuleb jäätmeseaduse kohaselt ehitus- ja lammutusjäätmekogumiskohtade taaskasutada vähemalt 70 protsendi ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas. Samas ei ole antud nõuet võimalik hinnata kuivõrd jäätmetestatistika ei kajasta kui palju konkreetsest omavalitsuses tekkinud jäätmetest läks taaskasutusse teistes omavalitsustes.

Jäätmearuannete kohaselt Lüganuse vallas tekkinud (sealhulgas kogutud) ehitus- ja lammutusjäätmekogumiskogused on toodud järgnevas tabelis.

Tabel 7. Lüganuse vallas tekkinud (sealhulgas kogutud) ehitus- ja lammutusjäätmekogumiskogused aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur

Kood	Jäätmeliik	2016		2017		2018		2019		2020	
		E	M	E	M	E	M	E	M	E	M
17 01	Betoon, tellised, plaadid ja keraamikatooted	2886.0	0.0	4336.0	0.8	5145.5	0.0	198.6	0.0	4154.2	0.0
17 02 01	Puit	9.0	0.0	112.6	0.0	77.04	0	19.68	0	148.9	0
17 02 02	Klaas	0.0	0.0	0.0	1.4	0	0	0.26	0.16	15.42	0
17 02 03	Plastid	7.6	0.0	0.4	0.0	0	0	3.255	0	0	0
17 03	Bituumenitaolised segud	21.2	0.0	1.9	0.0	10.6	0.0	970.6	0.0	13.8	0.0
17 04	Metallid (sealhulgas sulamid, kaablid ja elektrijuhtmed)	569.5	809.8	2084.6	901.7	1690.5	667.9	673.0	438.2	801.9	250.1
17 05	Pinnas, kivid ja süvenduspinnas	7020.0	0.0	4000.5	0.0	1048.2	0.8	389.5	1.5	88.0	0.0
17 06	Asbesti sisaldavad isolatsioon- ja ehitusmaterjalid	14.9	132.1	776.1	0.0	212.4	0.0	225.0	0.0	424.5	0.0

17 09 04	Ehitus- ja lammutus-segapraht, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 09 01*, 17 09 02* ja 17 09 03*	296.2	4.7	319.5	5.2	311.3	17.8	337.6	3.0	248.5	5.3
	Ohtlikud ehitusjätmed ¹¹	567.6	0.0	853.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	49474.6	0.0

4.5.1 Ehitus- ja lammutusjätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Vastavalt vallas kehtivale jäätmehoolduseeskirjale tuleb ehitusjätmete valdajal rakendada kõiki tehnoloogilisi ja muid võimalusi ehitusjätmete liigiti kogumiseks tekkekohas ning korraldama oma jätmete taaskasutamise või andma jätmed käitlemiseks üle vastavat luba omavale isikule. Ehitusjätmed, mida ei saa materjali või tootena taaskasutada, tuleb kõrvaldada läheduse põhimõtet järgides vastava loaga jäätmekäitluskohtades.

Eeskirja järgi tuleb eraldi sorteerida puit, kiletamata paber ja kartong, metall (eraldi must ja värviline), mineraalsed jätmed, raudbetoon- ja betoonetailid, tõrva mittesisaldav asfalt, plastijätmed (sh kile), ohtlikud jätmed. Kui ehitusjätmete tekkekohas puudub võimalus neid sortida või see osutub majanduslikult ebaotstarbekaks, tuleb jätmed anda töötlemiseks üle vastava loaga jäätmekäitlejale, kes teeb selle töö teenustööna. Eelistada tuleb ettevõtjat, kes tagab jätmete täielikuma taaskasutamise.

Ohtlikud ehitusjätmed, välja arvatud saastunud pinnas, tuleb koguda liikide kaupa eraldi mahutitesse, mis on märgistatud keskkonnaministri kehtestatud korra kohaselt. Ohtlike ehitusjätmete mahutisse ei tohi kallata vedelaid ohtlikke jätmeid, nagu värvid, lakid, lahustid ja liimid. Vedelad ohtlikud jätmed nagu kasutuskõlbmatud värvid, lakid, lahustid ja liimid ning nende jäägid tuleb koguda alpakendisse või vastavalt märgistatud kindlalt suletavasse mahutisse. Ohtlikud ehitusjätmed ja saastunud pinnas tuleb üle anda jäätmekäitlejale, kellele on väljastatud vastav luba.

Käesoleval ajal puuduvad Lüganuse vallas ehitus- ja lammutusjätmete üleandmiskohad. Lähimaks üleandmiskohaks on Uikala prügil.

4.6 Ohtlikud jätmed

Ohtlikud jätmed on jätmed, mis oma kahjuliku toime tõttu võivad olla ohtlikud tervisele, varale või keskkonnale.

Ohtlike jätmete teke ja käitlemine on kajastatud järgmises tabelis. Ohtlike jätmete suur tekkekogus on tingitud põlevkivitööstuses tekkivatest jäätmeliikidest fenoolvesi, põlevkivi poolkoks, põlevkivikoldetuhk ja põlevkilendituhk, mis 2020. aastal moodustasid kogu ohtlike jätmete tekkest ligi 85%. Taaskasutamisele läheb kogu tekkiv fenoolvesi ning prügilasse ladestatakse põlevkivi kolde- ja lendituhk ning põlevkivi poolkoks.

Kodumajapidamistes tekkivatele ohtlikele jätmetele omavalitsuses taaskasutust ei toimu ning need transporditakse omavalitsusest välja.

¹¹ Kõik tärniga (*) ehitus- ja lammutusjätmed (v.a asbesti sisaldavad ehitusjätmed)

Tabel 8. Lüganuse vallas tekkinud (sealhulgas kogutud) ohtlikud jäätmed (kõik * jäätmekoodid) aastatel 2016-2020 tonnides ning nende käitlemine. Allikas: Keskkonnaagentuur

Aasta	Koguteke (sh kogutud)	Transport sisse	Taaskasutatud	Ladestatud prügilasse	Transport välja
2016	407936.7	2326.4	41410.6	372732.0	1049.5
2017	439579.0	1753.2	39429.0	402846.0	1202.6
2018	453124.7	2369.4	53377.0	402143.0	823.1
2019	461416.1	3037.0	45110.7	416398.0	2144.5
2020	386304.2	1960.4	71019.1	273534.0	4659.3

Tavaliselt kodumajapidamises tekkivad ohtlikud jäätmed on

- 1) aegunud ravimid;
- 2) elavhõbeda kraadiklaasid;
- 3) kodukemikaalid;
- 4) vanaõli, õlised kaltsud, õlifiltrid;
- 5) värvi-, laki-, liimi- ja lahustijäägid;
- 6) väetised ja pestitsiidid;
- 7) rotimürk jm biotsiidid;
- 8) kompaktlambid (ehk säästupirnid), päevavalguslambid;
- 9) patareid ja akud.

Lüganuse vallas moodustavad 2020. aasta andmete alusel elanike ohtlikud jäätmed peamiselt romusõidukid ja nendest tekkivad jäätmed, mis moodustasid 2020. aastal kogu ohtlikke jäätmete tekkest 81%. Ülejäänud 19% moodustasid pliikud ning kasutuselt kõrvaldatud ohtlikke osi sisaldavad elektri- ja elektroonikaseadmed ja muud suured olmeseadmed. Asbestijäätmeid elanikelt kogutud ei ole. Lüganuse valla elanikud viivad asbesti sisaldavad jäätmed tavaliselt Uikala prügilasse, kuid tõenäoliselt ei kajastu Uikala prügilas vastu võetud eterniidijäätmete kogused Lüganuse valla statistikas.

Seoses elanike sorteerimisharjumuste paranemisega võib oodata edaspidiseks ohtlike jäätmete koguse pidevat vähest tõusu.

Vanaõli jäätmete teke on kajastatud järgnevas tabelis. Vanaõli jäätmetele omaavalitsuses taaskasutust ei toimu ning kõik vanaõli jäätmed transporditakse valla territooriumilt välja edasiseks käitluseks.

Tabel 9. Lüganuse vallas tekkinud (sealhulgas kogutud) vanaõli jäätmed aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur

Kood	Jäätmeliik	2016	2017	2018	2019	2020
13 02	Mootori-, käigukasti- ja määrideõlijäätmed	1.36	3.00	5.47	4.27	9.51
13 03	Isolatsiooni- ja soojusvahetusvanaõlijäätmed	3.28	0.00	0.00	0.00	0.00
13 05	Õlipüünisejäätmed	0.00	7.16	6.56	1.84	9.98
13 07	Vedelkütusejäätmed	0.00	0.00	0.14	0.10	0.05
13 08	Nimistus mujal nimetamata õlijäätmed	0.00	0.00	0.00	0.00	0.05

Ohtlikke jäätmeid tuleb hoiustada nii, et need ei reostaks pinna- või põhjavett ega põhjustaks teisi keskkonnakahjustusi. Vedelaid ohtlikke jäätmeid peab säilitama kindlalt suletavates kogumismahutites, mis välistab nende sattumise maapinnale, põhjavette või kanalisatsiooni.

4.6.1 Ohtlike jäätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Kodumajapidamistes tekkivaid ohtlikke jäätmeid on valla elanikel võimalik üle anda Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti.

4.7 Probleemtooted

4.7.1 Elektri- ja elektroonikaseadmed ning nende kogumis- ja käitlussüsteem

Elektri- ja elektroonikaseadmete romud on üks kiiremini kasvavaid jäätmevooge. Need jäätmeliigid sisaldavad väärtuslikke metalle, kuid samas hulgaliselt ka äärmiselt keskkonnaohtlikke komponente, nagu elavhõbe, tina, kaadmium, freoonid jne. 2020. aastaks seatud riiklikuks eesmärgiks oli, et elektroonikaromude kogumise osakaal kolmel eelneval aastal turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist ei tohi ületada 65%. Aastal 2018 oli tegelik tase 63%.

Elektroonikaromude teke Lüganuse vallas on aasta-aastalt üsna kõikuv ning ilma selge trendita nii ettevõtete kui majapidamiste jaotuses.

Tabel 10. Elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete teke (sealhulgas kogutud) jäätmearuannete põhjal Lüganuse vallas aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur

Elektri- ja elektroonika-seadmete ning muude seadmete ja aparatuuride jäätmed - 16 02; 20 01 35* ja 20 01 36	2016	2017	2018	2019	2020
Ettevõtted	21.3	9.7	0.0	5.5	2.2
Majapidamised	2.7	0.1	8.8	22.7	0.0

Elektri- ja elektroonikaseadmete romude koguste osas on tulevikus oodata koguste kasvu vastavalt paranevale kogumissüsteemile kui elektroonikaseadmete suuremale kasutamisele ja sellega kaasnevale seadmete vananemisele.

Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmed tuleb koguda muudest jäätmetest eraldi ning viia elektri- või elektroonikaseadmete jäätmete kogumispunkti või uue toote ostmise korral müügikohta. Eestis korraldab elektri- ja elektroonikaseadmete ning patareide ja akude tootmise ja müügiga tegelevate ettevõtjate poolt neil lasuvate tootjavastutuse kohustuste täitmist MTÜ Eesti Elektroonikaromu ja MTÜ EES-Ringlus.

Käesoleval ajal saavad Lüganuse valla elanikud oma elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmed tasuta ära anda MTÜ Ees-Ringlus ja MTÜ Elektroonikaromu ühisesse kogumispunkti Erra ohtlike jäätmete kogumispunktis.

4.7.2 Patareid ja akud ning nende kogumis- ja käitlussüsteem

Patareide ja akude kogumise nõuded määrab Vabariigi Valitsuse 07.08.2008 määrus nr 124 „Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtsajad¹⁴“

Eestis korraldab patareide ja akude tootmise ja müügiga tegelevate ettevõtjate poolt neil lasuvate tootjavastutuse kohustuste täitmist nagu elektroonikajäätmete puhulgi MTÜ Eesti Elektroonikaromu ja MTÜ EES-Ringlus. Vanade akude ja patareide vastuvõtmise põhimõte seisneb selles, et tasuta on

kohustatud vanu patareisid ja akusid vastu võtma kõik uusi müüvad kauplused. Lüganuse valla elanikel on võimalik patareisid viia kauplustes asuvatesse kogumiskastidesse ning Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti.

Tabel 11. Patarei- ja akujäätmete teke (sealhulgas kogutud) jäätmearuannete põhjal Lüganuse vallas aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur

Patareid ja akud - 16 06; 20 01 33* ja 20 01 34	2016	2017	2018	2019	2020
Ettevõtted	4.3	5.7	8.6	5.8	5.6
Majapidamised	11.9	9.8	8.2	9.3	6.1

Lüganuse vallas kogutakse patarei- ja akujäätmetest peamiselt pliiaakusid. Eeltoodud tabelist nähtub, et majapidamistelt kogutud patarei- ja akujäätmete kogumine on kerges langustrendis. Seega tuleb kogumisüsteemi täiendada näiteks täiendavate kogumiskastide paigaldamise abil.

4.7.3 Romusõidukid ning nende kogumis- ja käitlussüsteem

Keskkonnaministri 16. juuni 2011 määrus nr 33 "Romusõidukite käitlusnõuded" kehtestab nõuded romusõidukite lammutamiseks ja käitlemiseks ning seab tingimused lammutuskodadele. Mootorsõidukid ja nende osad kuuluvad jäätmeseaduse mõistes probleemtoodete hulka. Probleemtooted on tooted, mille jäätmed põhjustavad või võivad põhjustada nii ohtu tervisele kui ka keskkonnale, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäära risustamist.

Romusõiduk tuleb üle anda tootja või tootja esindaja määratud kogumispunkti või uue sõiduki ostmise korral müügikohta või vanametalli kogumispunkti. Keskkonnaportaali andmetel asuvad Lüganuse vallas järgmised autolammutuskodad ja vanametalli kogumispunktid:

- Vabaduse pst 23 autolammutuskoda, Kiviõli linn (Aves Service OÜ)
- Mäealuse tee 5 tavajäätmete käitluskoht, Kiviõli linn (Formet Grupp OÜ)
- Maidla tee 8 autolammutuskoda, Püssi linn, (Isoptera Grupp OÜ)

Lisaks on võimalik romusõidukeid viia BLRT Refonda Baltic OÜ Kohtla-Järve filiaali Kohtla-Järve linnas.

Tabel 12. Lüganuse vallas tekkinud (sealhulgas kogutud) romusõidukid ning romusõidukite lammutamisel ja sõidukihooldusel tekkinud jäätmed aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur

Romusõidukid mitmesugustest liiklusvaldkondadest (sealhulgas liikurmasinad) ning romusõidukite lammutamisel ja sõidukihooldusel tekkinud jäätmed 16 01 (välja arvatud 16 01 03)	2016	2017	2018	2019	2020
Ettevõtted	204.3	298.2	1088.4	435.9	1016.7
Majapidamised	41.8	20.2	23.8	80.2	30.5

Tabelist nähtub, et omavalitsuses kogutakse romusõidukite jäätmeid üsna suures mahus. Samas ei ole jäätmete tekkel korrapärasust ning puudub selge trend.

4.7.4 Vanarehvid ning nende kogumis- ja käitlussüsteem

Vanade autorehvide kogumise nõuded määrab Vabariigi Valitsuse 17. juuni 2010 määrus nr 80 "Rehvidest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord".

Vanad autorehvid on võimalik tasuta ära anda rehviettevõtetesse. Samuti on võimalik eraisikul rehve üle anda MTÜ Rehvinglus autorehvide kogumispunktides. Lüganuse vallas asub üks MTÜ Rehvingluse kogumispunkt, milleks on Lüganuse Kummiservis OÜ Lüganuse alevikus. Vanarehve on võimalik viia ka Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti.

Tabel 13. Vanarehvide teke (sealhulgas kogutud) jäätmearuannete põhjal Lüganuse vallas aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur

Vanarehvid - 16 01 03	2016	2017	2018	2019	2020
Ettevõtted	37.2	15.0	63.5	14.8	0.0
Majapidamised	0.0	8.5	0.0	0.0	0.0

Riikliku jäätmetestatistika alusel ei toimu üldjuhul vanarehvide kogumist kodumajapidamistelt, kuna tõenäoliselt kajastuvad vanarehvide kogused neid vastuvõtivate ettevõtete statistikas. Ettevõtete jaotuses esineb kogumise osas ebastabiilsust.

Vanarehvide osakaal jäätmetekkes tõenäoliselt pigem tõuseb lähiajal seoses autostumise kasvuga. Samas on oodata ka rehvide taaskasutamise suurenemist seoses vanarehvide vastuvõtmise ja taaskasutamise süsteemi arenemisega.

4.7.5 Põllumajandusplast ning selle kogumis- ja käitlussüsteem

Põllumajandusplast on põllumajanduses või aianduses kasutatav silopallikile, silokattekile, kiletunnel, kattevõrk ja plastnõör või samal otstarbel kasutatav muu kasutatav plast.

Lüganuse vallas on põllumajandusplasti kogutud peamiselt ettevõtetelt. Viimastel aastatel on põllumajandusplasti kogumine ettevõtetelt mitmekordselt suurenenud.

Tabel 14. Põllumajandusplasti teke (sealhulgas kogutud) jäätmearuannete põhjal Lüganuse vallas aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur

Põllumajandusplast - 02 01 04	2016	2017	2018	2019	2020
Kokku	5.0	5.9	6.7	21.5	32.9

Põllumajandusplasti kogumise nõuded määrab Vabariigi Valitsuse 15.02.2013 määrus nr 30 "Põllumajandusplastist tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamisenõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtsused".

Juba alates 1. jaanuarist 2013 on põllumajandusplasti tootja kohustatud tagasi võtma ja korraldama oma turule lastud põllumajandusplastist tekkinud jäätmete taaskasutamise ning tootja peab korraldama põllumajandusplasti jäätmete kogumise nii, et igas Eesti maakonnas oleks vähemalt üks kogumispunkt. Kõigis põllumajandusplasti müügikohtades peavad üleval olema teated, kuhu saab põllumajandusplasti jäätmeid tagastada. Lüganuse vallas kogutakse põllumajandusplasti peamiselt otse ettevõtete juurest.

4.8 Reoveesete

Reovee käitlusel tekib jäätmena reoveesete. Viimasel viiel aastal on reoveesetet tekkinud üksnes 2020. aastal ning seda üsna väikeses koguses. Aastatel 2018-2019 on olmereovee puhastusetteid omavalitsuse territooriumile transporditud taaskasutamise eesmärgil.

Tabel 15. Reoveesette (jäätmekoodiga 19 08) teke ja käitlus Lüganuse vallas 2016-2020 aastal.
Allikas: Keskkonnaagentuur

Aasta	Koguteke (sh kogutud)	Transport sisse	Taaskasutatud	Transport välja
2016	0.0	0.0	0.0	0.0
2017	0.0	0.0	0.0	0.0
2018	0.0	20.0	10.0	3.6
2019	0.0	126.0	126.0	0.0
2020	9.3	0.0	0.0	9.3

4.9 Tervishoiu- ja veterinaarteenuste jäätmed

Tervishoiujäätmed on nii inimese kui ka loomade tervishoiu, ravimise ning hooldusega seotud asutustes tekkivad jäätmed. Vastavalt Euroopa Nõukogu direktiivile 1999/31/EÜ prügilate kohta on nakkusohtlike jäätmete ladestamine tavajäätmete prügilatesse keelatud.

Lüganuse valla territooriumil pakutakse perearstiteenuseid Kiviõli ja Püssi linnades ning Sonda alevikus. Kiviõli linnas asub ka SA Kiviõli Tervisekeskus, kus pakutakse lühi- ja pikaajalise üldhooldusteenuse osutamist. Hambaraviteenust pakutakse Kiviõli ja Püssi linnades. Apteegid asuvad samuti Kiviõli ja Püssi linnades. Veterinaararsti teenuseid pakutakse Kiviõli linnas ja Erra alevikus.

Tervishoiuasutused (sh ka veterinaarasutused) peavad välja töötama sisemised juhised jäätmete liigiti kogumiseks ja edasiseks käitlemiseks. Jäätmed tuleb pakkida tekkekohas ja viia tekkekohast pakituna tervishoiuasutuse jäätmehoidlasse kuni üleandmiseni vastavat luba omavale jäätmekäitlusettevõttele. Vastavalt Euroopa Nõukogu direktiivile 1999/31/EÜ prügilate kohta on nakkusohtlike jäätmete ladestamine tavajäätmete prügilatesse keelatud.

Perioodil 2016-2020 on Keskkonnaagentuuri andmetel tervishoiuteenuste jäätmete teket olnud üksnes 2016. aastal (0.002 tonni) ning 2020. aastal (0.326 tonni). Perearsti teenust osutavatest asutustest antakse tekkinud meditsiinilised riskijäätmed üle jäätmekäitlejatele edasiseks käitlemiseks.

Seoses rahvastiku vananemisega ja jäätmetekitajate üle kontrolli saavutamiseks võib järgnevat kümneks aastaks prognoosida mõningast raviasutustes tekkivate jäätmete kasvu.

Loomahaiguste uurimisel, diagnoosimisel, ravimisel või ärahoidmisel tekkinud jäätmed (kood 18 02) tuleb samuti üle anda kas vastavat keskkonnaluba või keskkonnakompleksluba omavatele ettevõtetele. Sellised jäätmed peaksid saama käideldud samal viisil inimeste raviasutuste- ja haiglajäätmetega. Jäätmearuandluse andmetel ei ole Lüganuse vallast kogutud 18 02 koodiga jäätmeid.

4.10 Tööstusjäätmed

Lüganuse vallas on olulise jäätmetekkega suurtööstuseks Kiviõli Keemiatööstuse OÜ, kelle tegevuse käigus tekib suures mahus põlevkivikoldetuhka ja põlevkivi poolkoksi. Tekkivad põlevkivi pigijäätmed („fuussid“) võetakse tootmise käigus uuesti ringlusesse. Lisaks tekitab olulisel määral tööstusjäätmeid AS Repo Vabrik, kelle puitlaastplaatide tootmise tulemusena tekivad erinevad puidujäätmed seapuru ja laastude näol.

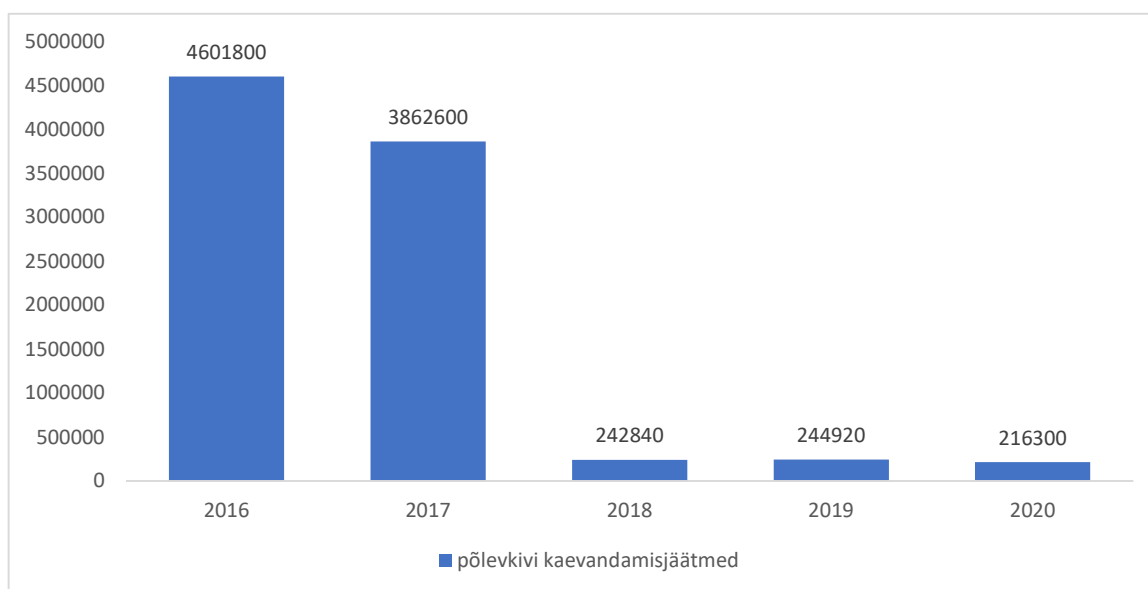
Tööstusjäätmete teke sõltub suuresti vallas tegutsevate ettevõtete arengutest ning nende teket ei ole võimalik valla jäätmekavas prognoosida. Ettevõtted vastutavad ise oma jäätmete õiguspärase käitlemise eest ning vajadusel reguleeritakse ettevõtete jäätmekäitlust keskkonnalubadega.

4.11 Põlevkivi kaevandamisjäätmed

Lüganuse vallas paiknevad järgmised põlevkivikaevandused:

- **Uus-Kiviõli kaevandus**, kaevandusloa omaja Enefit Power AS, loa nr L.MK/329491
- **Uus-Kiviõli II kaevandus**, kaevandusloa omaja VKG Kaevandused OÜ, loa nr L.MK/333343
- **Põhja-Kiviõli II põlevkivikarjäär**, kaevandusloa omaja Kiviõli Keemiatööstuse OÜ, loa nr KMIN-105

Kaevandamisjäätmete teke on kajastatud alljärgneval joonisel. Jooniselt on näha, et alates 2018. aastast on kaevandamisjäätmete teke väga suurel määral vähenenud. Tegelikult ei ole see tingitud mitte kaevandamise mahtude langusest vaid asjaolust, et alates 2018. aastast on muutunud katendi käsitus õigusaktides.

Joonis 6. Põlevkivi kaevandamisjäätmed perioodil 2016-2020 Lüganuse vallas. Allikas: Keskkonnaagentuur

4.12 Koondandmed eriliigiliste jäätmete kogumissüsteemide osas

Järgnevas tabelis on esitatud Lüganuse vallas esinevad jäätmete üleandmise võimalused jäätmeliikide osas, mis tuleb vastavalt keskkonnaministri määrusele nr 28 tekkekohal liigiti koguda.

Tabel 16. Eriliigiliste jäätmete olemasolevad kogumislahendused jäätmeliikide kaupa Lüganuse vallas.

Jäätmeliik	Kogumissüsteem	Kirjeldus
Segaolmejäätmed	Korraldatud jäätmevedu	Korraldatud jäätmevedu toimub ühe veopiirkonnana. Segaolmejäätmete üleandmine korraldatud jäätmeveoga on kohustuslik kõigile piirkonnas asuvatele jäätmevaldajatele.
Paber ja kartong	Korraldatud jäätmevedu	Korraldatud jäätmeveo raames kogumine on kohustuslik kortermajadele alates 5 korteriga, mis ei ole puuküttega.

Lüganuse valla jäätmekava aastateks 2022-2026

Plast	-	Omaavalitsuse territooriumil kogumisvõimalus puudub. Lähimaks tasuliseks üleandmiskohaks on Uikala prügila.
Klaas	Kogumispunkt	Lehtklaasi on võimalik üle anda Erra ohtlike jäätmete kogumispunktis. Ülejäänud klaasijäätmetele omaavalitsuse territooriumil kogumisvõimalus puudub. Lähimaks tasuliseks üleandmiskohaks on Uikala prügila.
Metallid	Kokkuostupunktid	Formet Grupp OÜ Kiviõli linnas
Biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed	Korraldatud jäätmevedu	Korraldatud jäätmeveo raames kogutakse mahus, mida on võimalik panna biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete konteinerisse.
	Kompostimine oma kinnistul	Eramajades toimub kohtkompostimine.
Biolagunevad köögi- ja sööklajäätmed	Korraldatud jäätmevedu	Kohustuslik alates 16 korteriga korterelamule ning toitlustusasutustele ja teistele asutustele, kellel tekib üle 20 kg biojäätmehäädmeid nädalas. Hiljemalt 31.12.2023 peab muutuma kohustuslikuks kõikidele jäätmevaldajatele, kellel puudub kohtkompostimise võimalus.
	Kompostimine oma kinnistul	Eramajades toimub kohtkompostimine.
Bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastusjäätmeh (20 02 02, 20 02 03)	-	Omaavalitsuse territooriumil kogumisvõimalus puudub. Lähimaks tasuliseks üleandmiskohaks on Uikala prügila.
Pakendid	Avalik konteinerpark	Avalikud kogumiskohad, asukohad leitavad taaskasutusorganisatsioonide koduleheküljel, lisaks https://kuhuviaa.ee ja valla kodulehel. Kiviõli linnas on võimalik liituda tekkekohalt kogumisega ehk pakendikotiteenusega.
Pandipakendid	Kogumispunktid	Kogumisautomaadid kauplustes.
Puit	-	Omaavalitsuse territooriumil kogumisvõimalus puudub. Lähimaks tasuliseks üleandmiskohaks on Uikala prügila.
Tekstiil	-	Omaavalitsuse territooriumil kogumisvõimalus puudub. Lähimaks tasuliseks üleandmiskohaks on Uikala prügila.
Suurjäätmeh	Korraldatud jäätmevedu	Korraldatud jäätmeveo raames kogumine üle kogu valla.
	Kogumisringid	Üks kord aastas korraldatakse suurjäätmehete kogumisringe üle kogu valla. Jäätmeseaduse kohaselt peab üleandmisvõimalus olema 15 km kaugusel, mis on tagatud.
Elektroonikaromud	Kogumispunkt	Tasuta vastuvõtt Erra ohtlike jäätmete kogumispunktis.

Ravimijäätmed	Kogumispunkt	Tasuta vastuvõtt Erra ohtlike jäätmete kogumispunktis.
	Apteegid	Tasuta vastuvõtt apteekides.
Ohtlikud jäätmed	Kogumispunkt	Tasuta vastuvõtt Erra ohtlike jäätmete kogumispunktis.

4.13 Kõrvaldamis- ja taaskasutamisrajatised

Lüganuse valla kodumajapidamistes tekkivatest jäätmetest valdav enamik transporditakse omavalitsusest välja. Liigiti kogutud jäätmed (pakendijäätmed, vanapaber jms) suunatakse erinevatesse jäätmekäitluskohtadesse nii Eestis kui välisriikides edasiseks taaskasutamiseks, sh ringlussevõtuks.

Lüganuse vallas paikneb 13 registreeritud töötavat jäätmekäitluskohta, mille ülevaade on esitatud järgnevas tabelis.

Tabel 17. Lüganuse valla territooriumil registreeritud töötavad jäätmekäitluskohad 28.03.2022 seisuga. Allikas: Keskkonnaportaal

Registrikood	Nimetus	Käitaja	Asukoht	Tegevuse liik
JKK4400156	Põhja-Kiviõli II põlevkivikarjäär	Kiviõli Keemiatööstuse OÜ	Satsu küla	Tavajäätmete käitluskoht, Muu tegevus, Kaevandamisjäätmete hoidla
JKK4400311	Mäepealse tee 1 jäätmekäitluskoht	null	Kiviõli linn	Bioloogiline töötlus
JKK4400195	Kiviõli jäätmete taaskasutuskeskus	EcoPro AS	Kiviõli linn	Ohtlike jäätmete käitluskoht, Tavajäätmete käitluskoht, Ümberlaadimisjaam, vaheladu, Bioloogiline töötlus
JKK4400090	Põlevkivi vastuvõtusõlme rikastuskonveier Kiviõli Keemiatööstuse territooriumil	Kiviõli Keemiatööstuse OÜ	Kiviõli linn	Muu tegevus
JKK4400198	Maidla tee 8 autolammutuskoda	Isoptera Grupp OÜ	Püssi linn	Autolammutuskoda
JKK4400237	Võsa saastunud pinnase eeltöötusplats	Pinnasepuhastuse OÜ	Lohkuse küla	Ohtlike jäätmete käitluskoht
JKK4400276	Väikekaasiku saastunud pinnase eeltöötusplats	Pinnasepuhastuse OÜ	Lüganuse alevik	Ohtlike jäätmete käitluskoht
JKK4400249	Suletud Kiviõli tööstusjäätmete ja	Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ	Kiviõli linn	Muu tegevus

Lüganuse valla jäätmekava aastateks 2022-2026

	poolkoksiprügila järelhooldus			
JKK4400171	Kiviõli keemiatööstus	KKT Oil OÜ	Kiviõli linn	Ohtlike jäätmete käitluskoht
JKK4400207	Mäealuse tee 5 tavajäätmete käitluskoht	Formet Grupp OÜ	Kiviõli linn	Metallijäätmete käitluskoht, Elektroonikaromude käitluskoht, Autolammutuskoda, Tavajäätmete käitluskoht, Muu tegevus, Ümberlaadimisjaam, vaheladu
JKK4400287	Vabaduse pst 23 autolammutuskoda	Aves Service OÜ	Ida-Virumaa, Lüganuse vald, Kiviõli linn	Metallijäätmete käitluskoht, Autolammutuskoda
JKK4400175	Kiviõli poolkoksi ladestus	KKT Oil OÜ	Ida-Virumaa, Lüganuse vald, Kiviõli linn	Ohtlike jäätmete käitluskoht, Vanarehvide käitluskoht, Muu tegevus, Ohtlike jäätmete prügila, Ümberlaadimisjaam, vaheladu
JKK4400057	Püssi puitlaast-plaaditehas ja katlamaja	Repo Vabrikud AS	Püssi linn	Tavajäätmete käitluskoht, Koospõletustehas

4.14 Andmed suletud prügilate ning jääkreostusobjektide kohta

Lüganuse valla territooriumile jääb kuus jääkreostusobjekti, mille andmed on esitatud alljärgnevas tabelis.

Tabel 18. Jääkreostusobjektid Lüganuse valla territooriumil. Allikas: EELIS, 2022

Registrikood	Nimi	Staatus	Ala ohutustamine	Kirjeldus	Pindala (m2)	Asukoht
JRA0000003	Kiviõli poolkoksi ladestus	Eriti ohtlik	Jääkreostus osaliselt lokaliseeritud	Pinna ja põhjavesi on reostunud põlevkiviõli, fenoolide, toueeni, ksüleeni, stüreeni, naftaleeni, PAH-de ja indeenirea süsivesinikega	4865942	Varinurme küla
JRA0000080	Kohtla jõe reostunud põhjasetted	Riiklik	Jääkreostuse likvideerimiseks ei ole meetmeid rakendatud	Jõe muda reostunud üle elutsooni ja tööstustsooni piirarvu vedela naftasaaduste jääkidega ja PAH-idega. Jõe keskjooksult võetud mudaproovis ületas arseeni sisaldus tööstustsooni piirarvu.	860000	Lüganuse alevik

JRA0000081	Purtse jõe reostunud põhjasetted	Riiklik	Jääkreostuse likvideerimiseks ei ole meetmeid rakendatud	Jõe põhjasete reostunud või väga reostunud naftasaadustega ja PAH-idega.	30000	Püssi linn
JRA0000082	Erra jõe reostunud põhjasetted	Riiklik	Jääkreostuse likvideerimiseks ei ole meetmeid rakendatud	Jõe kallastel esinevad tahkestunud naftasaaduste jääkide väljad (nn pigiväljad). Jõe põhjasetted reostunud vedela naftasaaduste jääkidega.	150000	Erra alevik
JRA0000119	Sonda raketibaas	Kohalik	Jääkreostus on aruande/info alusel likvideeritud	Jääkreostusobjekt asub tööstustsoonis.		Varinurme küla
JRA0000117	Kiviõli keemiatööstus	Eriti ohtlik	Jääkreostuse likvideerimiseks ei ole meetmeid rakendatud	Jääkreostusobjekt asub tööstustsoonis.	800000	Kiviõli linn

EELIS andmete alusel ei ole rakendatud meetmeid Purtse, Erra ja Kohtla jõe jääkreostuse likvideerimiseks. Samas Keskkonnaministeeriumi andmetel¹² käivad käesoleval ajal tööd nii Purtse, Erra kui Kohtla jõe jääkreostuse likvideerimiseks. Eeldatav projekti lõpp Purtse ja Kohtla jõe puhastamiseks on 2022. aasta lõpus ning Erra jõe puhastamiseks 2023. oktoober.

Lüganuse valla territooriumile jäävad mitmed prügilad. Kiviõli linna loodeservas kinnistul aadressiga Sonda tee 19 (katastritunnus 30901:001:0013) paikneb Kiviõli Keemiatööstuse OÜ poolkoksi prügila. Kinnistu pindala on 49,3 ha ja sihtotstarve on jäätmehooldla maa 100%. Kasutuselolev prügila on rajatud uuema tööstusjäätmete ja poolkoksi ladestu põhja- ja loodepoolsele nõlvale ning prügilasse ladestatakse põlevkivi utmise jääkprodukte - poolkoksi ja põlevkivituhka.

Sama ladestu ida- ja lõunanõlval, aadressiga Sonda tee 17 asub riigi kinnistu (katastri nr 30901:001:0016), mille kasutusotstarve on 100% üldkasutatav maa. 2009 a korraldati Eesti Keskkonnaministeeriumi poolt hange Sonda tee 17 kinnistul asuva Kiviõli tööstusjäätmete ja poolkoksi prügila sulgemistööde projekteerimise-ehitamise töövõtja leidmiseks. Sulgemistöödega lõpetati 2012. aasta lõpus.

Vanem tööstusjäätmete ja poolkoksi ladestu paikneb Kiviõlis aadressil Mäepealse tee 1 (katastritunnus 30901:004:0015). Kiviõli vanem poolkoksi ladestu oli kasutusel aastatel 1922 kuni 1976. Aastatel 1924-1976 transporditi mäele 6,2 miljonit tonni poolkoksi. Mäe alune pind on 33,4 ha ning suhteline kõrgus 96 m. Poolkoksimäe jalamil asetses Kiviõli olmejäätmete prügila, mis suleti ja korrastati perioodil 2003-2004. Vanemale tööstusjäätmete ja poolkoksi ladestule on rajatud Kiviõli Seikluskeskus, mis avas uksed veebruaris 2013.a

¹² <https://envir.ee/uudised/purtse-joest-kaevatud-reostunud-pinnas-ootab-aravedajat>

4.15 Jäätmemajanduse korraldamine ja rahastamine

Vastavalt jäätmeseadusele korraldab omavalitsus oma haldusterritooriumil olmejäätmete ja kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete käitlemist. Omavalitsuse õigused ja kohustused hõlmavad:

- 1) jäätmekava, jäätmehoolduseeskirja ja korraldatud jäätmeveo korra ja teiste kohalikul tasandil jäätmekäitlust suunavate dokumentide koostamist, vastuvõtmist ja avalikustamist;
- 2) korraldatud jäätmeveo organiseerimist;
- 3) jäätmete kogumiskoha määramist, kuhu tuleb korraldatud olmejäätmeveoga hõlmatud jäätmed nende edasise veo eesmärgil toimetada;
- 4) õigust nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt ettevõtjalt jäätmekava, mis käsitleb ettevõtja tegevusega seotud jäätmekäitlust;
- 5) koostöö tegemist teiste omavalitsustega jäätmeseadusega sätestatud nõuete täitmiseks;
- 6) seisukoha andmist keskkonnaloa taotlustele;
- 7) järelevalve teostamist jäätmehoolduseeskirjas sätestatud tingimuste täitmise üle.

Jäätmevaldajate kohustus on järgida kohaliku omavalitsuse kehtestatud nõudeid jäätmete liigiti kogumiseks ja üleandmiseks.

Korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks korraldab kohaliku omavalitsuse üksus iseseisvalt või koostöös teiste kohaliku omavalitsuse üksustega kontsessioonilepingu sõlmimise menetluse lähtuvalt riigihangete seaduses sätestatust. Korraldatud jäätmeveo ainuõiguse saanud jäätmevedaja vastutab veo ohutusnõuete täitmise eest ning jäätmete toimetamise eest jäätmekäitluskohale.

Vastavalt pakendiseadusele on kohaliku omavalitsuse rolliks määrata oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid ning käsitleda oma jäätmekavas pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse korraldust ning väljaarendamist ja seotud eesmärkide saavutamise meetmeid. Pakendijäätmete kogumise ja äraveo eest vastutavad taaskasutusorganisatsioonid. Koostöös kohaliku omavalitsusega on paigaldatud Lüganuse valla territooriumile konteinerid pakendite kogumiseks.

Probleemtoodete jäätmete kogumist korraldavad tootjavastutusorganisatsioonid.

Jäätmeseadus sätestab põhimõtted, et jäätmekäitluse kulud kannab jäätmetekitaja, korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldaja tasub jäätmeveo teenustasu, mis peab katma jäätmekäitluskohdade rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veokulud. Keskkonnapoliitika põhimõte "saastaja maksab" ja "tootja vastutus" tähendab sisuliselt seda, et jäätmekäitluse kulud maksab kinni lõpptarbija.

Vallaeelarvest kaetakse järgnevad kulud: kohaliku eriliigiliste jäätmete kogumiskoha haldamisega seotud kulud, omavalitsusele ladestatud prügikoristamise kulud omavalitsusele kuuluvatel aladel, jäätmete kogumiskampaaniatega seotud kulud.

Lüganuse valla jäätmehoolduse arendamise võimalikud finantseerimisallikad on vallaeelarve, toetuse taotlemine erinevatest fondidest (SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, Euroopa Liidu struktuurifondid jt), jäätmetekitajate poolt makstav teenustasu, saastetasu. Fondidest toetatavad tegevused on reeglina sõltuvuses riikikutest jäätmemajanduse eesmärkidest. Samuti on võimalik jäätmete liigiti kogumise võrgu arendamisse kaasata tootjavastutusorganisatsioone. Alates 2019. aastast toetab riik jäätmehoolduse arendamist üksnes riiklike toetusprogrammide kaudu ning otsetoetus on kaotatud.

Valla territooriumil Keskkonnaameti poolt väljastatud keskkonnaloa, keskkonnakompleksloa või jäätmekäitleja registreeringu alusel tegutsevad jäätmekäitlejad omavad kohustust jäätmekäitluse korraldamiseks vastavalt neile väljastatud loa sätetud tingimustele.

Keskkonnaamet on Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mis teostab täidesaatvat riigivõimu ja riiklikku järelevalvet ning kohaldab riiklikku suundi seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses. Keskkonnaameti osatähtsus kohaliku omavalitsuse jäätmekäitluses on eeskätt arvamuse ja ettepanekute tegemine seaduste alusel ja ulatuses. Keskkonnaameti ülesanne on ka kontrollida keskkonnalubade ja keskkonnakomplekslubade taotluste või jäätmekäitleja registreeringute vastavust nõuetele ning vastavaid lube väljastada. Keskkonnaameti kaudu toimub ka jäätmekäitlusalane järelevalve, sealhulgas õigusaktide nõuete ning väljastatud keskkonnalubade, keskkonnakomplekslubade või jäätmekäitleja registreeringute nõuete järgimine.

4.15.1 Korraldatud jäätmevedu

Vastavalt jäätmeseaduse §-le 135 on kohalikul omavalitsusel, mille haldusterritooriumil elab rohkem kui 1500 inimest, kohustus organiseerida oma haldusterritooriumil korraldatud jäätmevedu. Korraldatud jäätmeveo kohustus on alates 2005. aasta 1. jaanuarist. Korraldatud jäätmeveo põhieesmärk on liita kõik jäätmevaldajad jäätmeveoga, et kaoks ära omanikuta prügi probleem ja illegaalne prügistamine.

Korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitlusk kohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse valitud ettevõtja poolt. Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide kogumise ja veo ning edasise suunamise taaskasutusse või kõrvaldamisele. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka teisi olmejäätmete liike või muid jäätmeid, kui see on vajalik jäätmeseaduse nõuete täitmiseks või seda tingib oluline avalik huvi.

Lüganuse valla haldusterritooriumil kehtib üks jäätmeveopiirkond. Jäätmeveopiirkonnas toimub segaolmejäätmete, paber ja kartongi (kohustus alates 5 korteriga korterelamust, mis ei ole puuküttega), suurjäätmete, biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete (kohustus tootlustus- ja asutustel, alates 16 korteriga korterelamutest ja asutustel, kellel tekib üle 20 kg biojäätmeid nädalas) ning biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete (mahu, mida on võimalik panna biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete konteinerisse) kogumine füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt. Jäätmete vedamise ainuõigus on perioodil 01.02.2019 - 31.01.2024 AS-l Ragn Sells.

Erandkorras vabastatakse jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga liitumisest jäätmeseaduses ja jäätmehoolduseeskirjas sätetud tingimustel. Kui kohaliku omavalitsuse üksus on veendunud, et kinnistul ei elata või kinnistut ei kasutata, võib ta jäätmevaldaja erandkorras vabastada tema taotluse alusel teatud tähtajaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest.

Lüganuse valla jäätmevaldajate registri (2022. a aprilli seisuga) alusel on korraldatud jäätmeveoga liitunud umbes 1994 kinnistut, perioodiline/ajutine vabastus on 43-l, ühiskasutus toimub 24-l ja erandkorras vabastatud (min 11 kuud) on 111 kinnistut. Jäätmevaldajates umbes 92% toimub korraldatud jäätmevedu.

5 Eelneva jäätmekava eesmärkide täitmise analüüs

Lüganuse vallas kehtis varasemalt Lüganuse valla jäätmekava 2017-2021. Eelmise perioodi jäätmekava eesmärkide täitmise ülevaade on esitatud järgnevas tabelis.

Tabel 19. Eelmise perioodi jäätmekava eesmärkide täitmine

Tegevus		Elluviimine
MEEDE 1 – Jäätmetekke vältimise edendamine ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine		
1	Uuskasutuskeskuse avamine piirkonnas koostöös kolmanda sektoriga (MTÜ-dega).	Koostööd MTÜ-dega ei ole saavutatud. Eesmärk ei ole täidetud
2	Elanikkonna ja ettevõtete teadmiste ning teadlikkuse tõstmine järgmiste tegevuste kaudu: - teabekampaaniate korraldamine – tarbijate pidev teavitamine nt läbi valla lehe on üks tõhus vahend jäätmetekke vältimise ja korduskasutamise edendamiseks; - juhendmaterjalide koostamine (paberkandjal või valla kodulehel) – nt toidujäätmete tekke vältimise juhendite koostamine nii (kaubandus-) ettevõtetele kui ka tarbijatele, kasutatud kodumasinade ja rõivaste korduskasutamise teabe edastamine uuskasutuskeskuste kohta; - teavitustöö koolides ja lasteaedades jäätmekäitlustundide läbiviimise läbi.	- Lüganuse Vallaleht hakkas ilmuma alates 2018. aastast ning igal aastal ilmub see 11 korda. Jäätmeteemalisi artikleid on avaldatud järgmiselt: 2018 – 2 ajalehes 2019 – 5 ajalehes 2020 – 4 ajalehes 2021 – 6 ajalehes - Juhendmaterjale toidujäätmete vältimiseks koostatud ei ole, kodumasinade ja rõivaste kordus-kasutamise teavet edastatud ei ole. - Koolides ja lasteaedades viivad teavitustööd läbi õpetajad. Keskkonnahoid (ka jäätmetega seonduv) on integreeritud õppekavadesse ning loovusnädalad on õppeprotsessi osa. Alates 2015. aastast saavad kooliõpilased KIK toetuse abiga osaleda aktiivõppeprogrammides. Eesmärk on täidetud osaliselt.
3	Ettevõtete teavitamine võimalusest korduskasutamise edendamiseks kaasates Euroopa Liidu 2014-2020 vahendeid meetmest "Ettevõtete energia-ja ressursitõhusus".	Ettevõtetele teavitustööd tehtud ei ole ning teadaolevalt ei ole valla territooriumil olevad ettevõtted kaasanud EL 2014-2020 vahendeid. Eesmärk ei ole täidetud.
MEEDE 2 – Jäätmete ringlussevõtt või muul viisil maksimaalne taaskasutamine		
4	Tegevused tekkekohas sortimise tõhustamiseks: - Juhendmaterjali koostamine elanikkonnale ja ettevõtetele (paberkandjal või valla kodulehel) olmejäätmete kohtsortimise propageerimiseks; - Perspektiivis biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete kogumine korraldatud jäätmeveo raames.	- Olmejäätmete kohtsorteerimiseks on omavalitsuse kodulehel olemas Ragn Sells juhendmaterjal. - Biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed on alates 2019. aastast liidetud korraldatud jäätmeveoga üle kogu valla. Eesmärk on täidetud.
5	Tegevused pakendijäätmete ringlussevõtu saavutamiseks: - Koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega pakendijäätmete kogumiskonteinerite arvu suurendamine Kiviõli linnas; - Pakendijäätmete kogumiskonteinerite tühjendussageduste kooskõlastamine taaskasutusorganisatsioonidega; - Rohelise koti teenuse võimaluse loomine eramajade omanikele kogu piirkonnas; - Elanikkonna ja ettevõtete tõhusam teavitamine puhaste pakendijäätmete kogumise vajadusest	- Kiviõli linnas on koostöös taaskasutusorganisatsiooniga hakatud lisaks avalikule kogumisvõrgustikule pakkuma ka tekkekohalt kogumise võimalust ehk pakendikotiteenust, mida kasutab käesoleval hetkel 50 majapidamist. Kogumiskonteinerite arvu on suurendatud 2022. aastaks 8 kogumiskoha võrra. - Kogumiskonteinerite tühjendussagedusi vaadatakse üle ja kooskõlastatakse iga-aastaselt. - Pakendikotiteenust ei ole laiendatud üle kogu

	ja võimalustest; eritüübiliste pakendijäätmete üleandmiseks.	valla. Elanikele ja ettevõtetele pakendijäätmete käitlemises osas teavitustööd ei ole tehtud. Eesmärk on täidetud osaliselt.
6	Tegevused biolagunevate jäätmete ringlussevõtu saavutamiseks: - korraldatud jäätmeveo uuel perioodil lisada biolagundatavad köögi- ja sööklajajäätmed (20 01 08) kogutavate jäätmete hulka Kiviõli ja Püssi linnas ning Lüganuse alevikus; - aia- ja haljastusjäätmete kompostväljaku rajamine; - aia- ja haljastusjäätmete vastuvõtmine elanikelt kas jäätmejaamas või kogumisringide käigus; - eramajade omanikele kompostimise juhiste lisamine valla kodulehele kompostimise propageerimiseks; - jäätmehoolduseeskirjade täiendamine vajalike nõuetega.	- Uuel perioodil (2019. aastal) liideti biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete kogumine üle kogu valla territooriumi. - Aia- ja haljastusjäätmetele kompostimisväljakut ei ole rajatud. - Aia- ja haljastusjäätmetele ei ole tehtud kogumisringe ning Erra punktis neid vastu ei võeta. Elanikel on võimalus puuoksi viia kahele vallas asuval kogumisplatsile. - Valla veebilehel kompostimisjuhised puuduvad. - Jäätmehoolduseeskiri on täiendatud ning ajakohane. Eesmärk on täidetud osaliselt.
7	Tegevused ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamiseks: - Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti laiendamine piirkondlikuks jäätmejaamaks, kus võetakse vastu ka ehitus-lammutusjäätmeid; - ehitiste kasutuslubade väljastamisel ehituslammutusjäätmete üleandmise või käitlemise dokumentide kontrollimine; - ehitusmääruste täiendamine vastavate nõuetega.	- Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti puuduvad ehitus- ja lammutusjäätmete üleandmisvõimalused. - Ehitiste kasutuslubade väljastamisel on ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise dokumente kontrollitud pisteliselt. - Lüganuse valla ehitismäärus on kehtetu. Eesmärk ei ole täidetud.
8	Tegevused elektroonikaromude kogumiseks: elanikkonna teavitamine lisaks omaavalitsuste kodulehtedele ka valla lehes elektroonikaromude äraandmise võimalustest Erra ohtlike jäätmete kogumispunktis.	Valla ajalehes ei ole tehtud teavitustööd elektroonikaromude äraandmise võimalustest Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti. Teavitust on tehtud üksnes valla veebilehel. Eesmärk ei ole täidetud.
9	Tegevused kantavate patareide ja akujäätmete kogumiseks: - täiendavate patareide kogumiskastide paigaldamine ja tühjendamine; organiseerimine koolides ja ametiasutustes; - elanikkonna teavitamine lisaks omaavalitsuste kodulehtedele ka valla lehes patareide ja akude äraandmise võimaluste kohta.	- Täiendavaid patareide kogumiskaste koolidesse ja ametiasutustesse paigaldatud ei ole. - Valla ajalehes ei ole tehtud teavitustööd patareide ja akude äraandmise võimaluste kohta. Teavitust on tehtud üksnes valla veebilehel. Eesmärk ei ole täidetud.
10	Tegevused suurjäätmete kogumiseks: Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti laiendamine piirkondlikuks jäätmejaamaks, kus võetakse vastu ka suurjäätmeid.	Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti puuduvad suurjäätmete üleandmisvõimalused. Eesmärk ei ole täidetud.
11	Tegevused lehtklaasi kogumiseks: Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti laiendamine piirkondlikuks jäätmejaamaks, kus võetakse vastu ka lehtklaasi.	Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti on võimalik üle anda lehtklaasi. Eesmärk on täidetud.
MEEDE 3 – Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine ning seire ja järelevalve tõhustamine		
12	Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine toimub järgmiste tegevuste kaudu: Olemasolevate ja tekkivate illegaalsete	- Illegaalseid ladestuskohti on likvideeritud. - Prügi mahapanekut keelavaid silte ei ole paigaldatud.

Lüganuse valla jäätmekava aastateks 2022-2026

	ladestuskohtade likvideerimine (Teeme Ära); • Prügi mahapanekut keelavate siltide paigaldamine ulaladestuse asukohtadesse; • Teavitus- ja nõustamistegevuste arendamine; • Jäätmehoolduseeskirja täiendamine.	• Teavitus- ja nõustamistegevust ei ole arendatud. • Jäätmehoolduseeskirja täiendati 2019. ja 2022. aastal. Eesmärk on täidetud osaliselt.
13	Seire ja järelevalve tõhustamise tegevused: • ulaladestamise asukohad on otstarbekas kaardistada ning perioodiliselt üle vaadata; • pistelise järelevalve teostamine ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemisnõuete täitmise kontrollimiseks valdade ehitusobjektidel; • järelevalve jäätmete kogumispunktides – valvekaamera paigaldamine põhiliste kogumiskohtade juurde, et vähendada kogumiskonteinerite kasutamist muudest jäätmetest lahtisaamiseks, nt ka Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti väravasse; • jäätmevaldajate registri regulaarne uuendamine; • prügistajate tuvastamine ja karistamine.	• Ulaladestamise asukohad on osaliselt kaardistatud ning kaardistamisega tegeletakse järjepidevalt. • Ehitusobjektidel on läbi viidud pistelist kontrolli ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemisnõuete täitmise kontrollimiseks. • Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti on paigaldatud valvekaamera. • Jäätmevaldajate registrit ajakohastatakse pidevalt. • Perioodil 2017-2022 ei ole prügistajaid tuvastatud. Eesmärk on täidetud osaliselt.
Vajalikud jäätmehooldusrajatised		
14	Jäätmejaama rajamine Erra ohtlike jäätmete kogumispunkti laiendusena.	Jäätmejaama rajamiseks on tehtud vajalikud eeltööd ning leitud rahastus. Jäätmejaama ehitamiseks kuulutatakse lähiajal välja riigihange. Eesmärk on täitmisel.
15	Kompostimisväljaku rajamine biolagunevate aia- ja haljastujäätmete käitlemiseks	Kompostimisväljakut ei ole rajatud. Eesmärk ei ole täidetud

6 Jäätmetekke prognoos

Lüganuse valla 2017. aastal koostatud rahvastikuproгноosi alusel väheneb Lüganuse valla rahvaarv väljarände, sündimus- ja suremuskäitumise jätkudes ning oodatava eluea jätkuval tõusul 23% ehk u 7000 elanikuni aastaks 2030. Prognoosi tegemise hetkel ehk 2017. aastal oli Lüganuse valla rahvaarv 9155 elanikku. See tähendab, et rahvaarv väheneb aastas keskmiselt 154 elaniku võrra.

Seoses elanike arvu vähenemisega võib oodata olmejäätmete reaalse tekkekoguse pidurdumist. Elanikkonna keskkonnateadlikkuse arendamine aitab eeldatavalt kaasa jäätmete liigiti kogumise paranemisele, mis omakorda vähendab segaolmejäätmete kogust, kuid samal ajal suurendab liigiti kogutud jäätmete kogust. Elanike arvu prognoosis lähtutakse elanike arvu vähenemisest 154 elanikku aastas ning jäätmetekke prognoosis lähtutakse, et perioodil 2022-2026 on aastane keskmine olmejäätmete kogus elaniku kohta võrdne eelmise viie aasta keskmisega ehk **203 kg/aastas**.

Perioodil 2016–2020 on pakendijäätmete kogus elaniku kohta olnud keskmiselt **29 kg/a**. Seoses sorteerimisharjumuste paranemise ning samuti pideva pakendite hulga tõusuga on vastavalt riigi jäätmekavale oodata pakendite koguse suurenemist u 2% aastas elaniku kohta.

Perioodil 2016-2020 on ohtlike jäätmete kogus (v.a asbesti sisaldavad ehitusjäätmekogused ehk eterniit) elaniku kohta olnud keskmiselt **49 t/a**. Omavalitsuses moodustavad ligi 85% ohtlikest jäätmetest põlevkivi- ja keemiatööstuses tekkivad jäätmekogused (fenooolvesi, põlevkivi poolkokk, põlevkivi kolde- ja lendtuhk). Seetõttu on asjakohane hinnata ka ohtlike jäätmete kogust üksnes majapidamiste arvestuses ning sellisel juhul on ohtlike jäätmete kogus elaniku kohta keskmiselt **7 kg/a**.

Keskkonnaministeeriumi algatusel kaardistati 2021. a alguses Eesti omavalitsustes asbesti sisaldavate perspektiivsete jäätmete koguseid ning nendest vabanemise võimalik aeg. Lüganuse vallas prognoositi perioodiks 2021-2025 kuni 1000 tonni asbesti sisaldavate jäätmete teket. Seega on aastas keskmiselt oodata **200 tonni** eterniidijäätmeid. Prognoosis lähtume, et perioodil 2022–2026 on aastane keskmine ohtlike jäätmete kogus elaniku kohta võrdne eelmise viie aasta keskmisega ning majapidamistelt kogutud ohtlikele jäätmetele arvestame juurde proportsionaalselt tekkivad eterniidijäätmekogused.

Tabel 20. Prognoositavad jäätmekogused Lüganuse vallas

Aasta	2022	2023	2024	2025	2026
Elanike arv	8 201	8 047	7 893	7 739	7 585
Olmejäätmete kogus	1 663	1 632	1 601	1 569	1 538
Pakendijäätmete kogus	239	235	230	226	221
Ohtlike jäätmete kogus	401 919	394 371	386 824	379 277	371 730
Ohtlike jäätmete kogus majapidamiste arvestuses	257	256	255	254	253

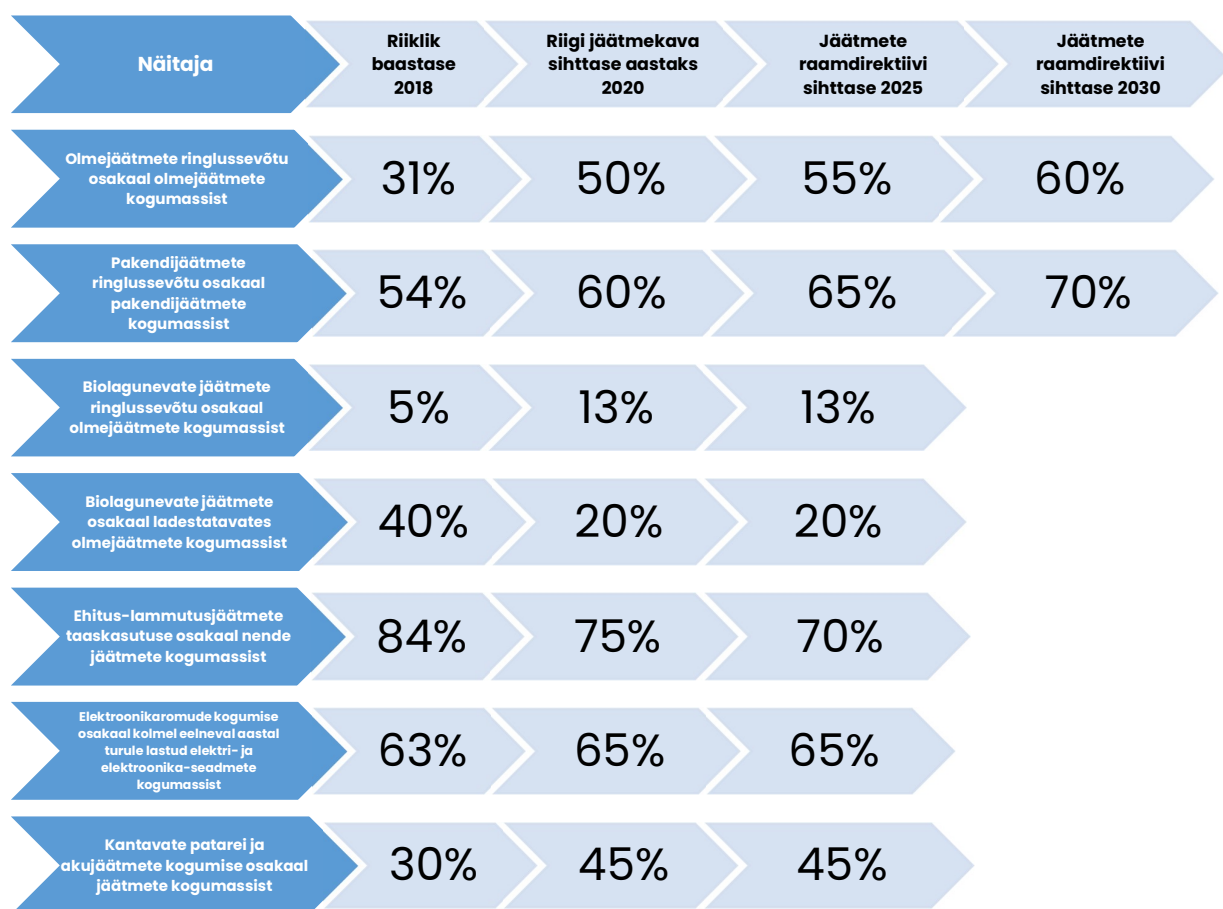
7 Lüganuse valla jäätmehoolduse eesmärgid ja sihid 2022-2026

Lüganuse valla jäätmehoolduse seadmisel lähtutakse Euroopa Liidu ringmajanduse tegevuskava põhimõtetest, Euroopa Liidu ja Eesti õigusaktidest tulenevatest kohustustest, kehtiva ja kavandatava riigi jäätmekava eesmärkidest ning Lüganuse valla arengukavas toodud eesmärkidest ja olulisematest tegevussuundadest.

Eesti on võtnud eesmärgiks, et alates 2020. aastast tuleb ringlusse võtta vähemalt 50% ja 2025. aastaks 55% kodumajapidamistest pärinevatest paberi-, metalli-, plasti- ja klaasijäätmetest, muudest liigiti kogutud kodumajapidamisest ja muudest allikatest pärinevatest jäätmetest. Kohaliku omavalitsuse jäätmealased eesmärgid tulenevad eeskätt riigi jäätmekavas seatud eesmärkidest, kuid arvestades, et eesmärgid on seatud aastaks 2020, lähtutakse eesmärkide seadmisel EL raamdirektiivis ja ringmajanduse paketi toodud eesmärkidest aastateks 2025 ja 2030.

EL jäätmete raamdirektiiv näeb ette, et 2030. aastaks tuleb taaskasutada:

- 1) kodumajapidamisest pärinevaid paberi-, metalli-, plasti- ja klaasijäätmeid ja muid liigiti kogutud kodumajapidamisest pärinevaid jäätmeid ning muudest allikatest pärinevaid samalaadseid jäätmeid, välja arvatud tootmisjäätmed ja põllumajanduslikust tootmisest või metsandusest pärinevad jäätmed, korduskasutuseks ettevalmistamisena ja ringlussevõtuna – **vähemalt 60 protsendi ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas;**
- 2) ehitus- ja lammutusjäätmeid, välja arvatud sellised looduslikud ained nagu kivid ja pinnas ning ohtlikke aineid sisaldavad kivid ja pinnas, korduskasutuseks ettevalmistatuna, ringlussevõtuna ja muul viisil taaskasutatuna, sealhulgas tagasitäiteks, muude ainete asemel – **vähemalt 70 protsendi ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas.**
- 3) Pakendijäätmeid ringlussevõtuna – **vähemalt 70% kogu pakendijäätmete massist**, sh on iga materjali ringlussevõtu sihtmäärad järgmised:
 - plast – 55 protsenti;
 - puit – 30 protsenti;
 - mustmetall – 80 protsenti;
 - alumiinium – 60 protsenti;
 - klaas – 75 protsenti;
 - paber ja kartong – 85 protsenti

Joonis 7. Riigi jäätmekavast, EL jäätmete raamdirektiivist ja ringmajanduse paketist tulenevad eesmärgid.

Omavalitsuse ülesandeks on eeltoodud joonisel kajastatud jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutamise sihtarvude täitmine kodumajapidamistest pärit olmejäätmete osas. Samas ei ole riikliku jäätmetestatistika alusel võimalik analüüsida jäätmete ringlussevõtu määrasid omavalitsuse tasandil, vaid üksnes mil määral on omavalitsused jäätmeid liigiti kogunud. **Sellest tulenevalt on Lüganuse valla uute eesmärkide seadmisel asjakohane lähtuda põhimõttest, et ringlussevõtu ja taaskasutamise sihtarvude saavutamise aluseks on jäätmete liigiti kogumine ja neile käitlustingimuste määramine.**

Järgnevas tabelis on välja toodud olulisemad mõõdikud, mis iseloomustavad Lüganuse valla jäätmehoolduse eesmärkide täitmist perioodil 2022-2026.

Tabel 21. Lüganuse valla jäätmehoolduse eesmärkide täitmist iseloomustavad mõõdikud

Eesmärk	Mõõdik	Lüganuse valla baastase 2020	Lüganuse valla sihttase 2026
Olmejäätmete tekke vältimine ja vähendamine	Olmejäätmete tekkekogus ühe elaniku kohta (kg/a)	239 kg/a	230 kg/a
Jäätmete liigiti kogumise, taaskasutamise ja ringlussevõtu edendamine	Liigiti kogutud olmejäätmete osakaal olmejäätmete (sh pakendijäätmete) kogumassist ¹³	28%	56%
	Liigiti kogutud biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete osakaal olmejäätmete (sh pakendijäätmete) kogumassist	0%	15%
	Eriliigiliste pakendite osakaal kogu pakendijäätmete tekkest	81%	85%
	Liigiti kogutud tekstiilijäätmete osakaal olmejäätmete kogumassist	0%	3%
	Liigiti kogutud ehitus- ja lammutusjäätmete osakaal nende kogutekkest	99.5%	100%

- Eurostati¹⁴ andmetel tekkis 2020. aastal Eestis elaniku kohta keskmiselt 383 kg olmejäätmeid, Lüganuse valla elanik tekitas 2020. aastal keskmiselt 239 kg olmejäätmeid aastas. Lüganuse valla üheks olulisemaks eesmärgiks on vähendada ja vältida jäätmeteket, mille tulemusel olmejäätmete tekkekogus elaniku kohta langeb.
- Üheks suurimaks väljakutseks omaavalitsusele on suurendada liigiti kogutud olmejäätmete osakaalu olmejäätmete kogumassist vähemalt Ringmajanduse paketi 2025. ja 2030. aastaks määratud olmejäätmete ringlussevõtu tasemeteni, milleks on 55% ja 60%. Aastaks 2026 peab liigiti kogutud olmejäätmete osakaal olema vähemalt 56%. Tegevus on vajalik, kuna üksnes liigiti kogutud olmejäätmeid on võimalik uuesti ringlusesse suunata.
- Teiseks suureks väljakutseks on toidujäätmete liigiti kogumise osakaalu suurendamine. Arvestades, et hiljemalt 2023.a lõpust muutub biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete kogumine kogumiskonteineriga kohustuslikuks kõigile, kellel puudub kompostimisvõimalus, on Lüganuse valla reaalne ootus, et aastaks 2026 suudetakse liigiti kogutud toidujäätmete osakaalu suurendada vähemalt 15%-ni.

¹³ Kõik olmejäätmed 20 koodiga + kõik pakendijäätmed 15 koodiga

¹⁴ Eurostat andmebaas: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cei_pc031/default/table?lang=en

- Kuigi eri liiki pakendimaterjalide ringlussevõtu eest vastutavad eelkõige pakendiettevõtjad, omab kohalik omavalitsus koostöös taaskasutusorganisatsioonidega suurt rolli eriliigiliste pakendite kogumises. Sellest tulenevalt on mõistlik suurendada omavalitsuse territooriumil eriliigiliste pakendite osakaalu kogu pakendijäätmete hulgast, kuna materjalipõhisem kogumine annab suuremad võimalused pakendijäätmeid uuesti ringlusse suunata.
- Kuna alates 2025. aasta lõpust on omavalitsusel kohustus tagada ka tekstiilijäätmete liigiti kogumine, soovitakse aastaks 2026 saavutada lahuskogutud tekstiilijäätmete osakaaluks olmejäätmete kogumassist vähemalt 3%.
- Alates 2020. aastast tuleb jäätmeseaduse kohaselt ehitus- ja lammutusjäätmeid taaskasutada vähemalt 70 protsendi ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas. Samas ei ole antud nõuet võimalik hinnata kuivõrd jäätimestatistika ei kajasta kui palju konkreetsest omavalitsuses tekkinud jäätmetest läheb taaskasutusse teistes omavalitsustes. Sellest tulenevalt on asjakohane hinnata pigem liigiti kogutud ehitus- ja lammutusjäätmete osakaalu nende kogutekkest (eeldusel, et kõik liigiti kogutud ehitus- ja lammutusjäätmed lähevad taaskasutamisse kas Lüganuse valla või mõne teise omavalitsuse territooriumil). Aastaks 2026 soovitakse jõuda eesmärgini, kus kõik tekkivad ehitus- ja lammutusjäätmed on liigiti kogutud.

8 Jäätmehoolduse arendamine

8.1 Jäätmetekke vältimine ja vähendamine

Jäätmekäitluse hierarhia kohaselt tuleb esmajärjekorras vältida jäätmeteket, sest jäätmetekke vältimine aitab tõhustada majanduse ressursikasutust ning vähendada loodusressursside kasutusest ja jäätmete käitlemisest tulenevat negatiivset mõju keskkonnale ja inimese tervisele. Jäätmetekke vältimise ja vähendamise saavutamise aluseks on koostöö riigi, omavalitsuse, ettevõtete ja elanike vahel.

Lüganuse valla jäätmetekke vältimise ja vähendamise eesmärgi saavutamise meetmeteks on jäätmetekke vältimisele suunava teadlikkuse järjepidev tõstmine (mida käsitletakse põhjalikumalt ptk-s 8.7 „Teavituskampaaniad“) ning jäätmetekke vältimist soodustavad tegevused.

Üheks oluliseks jäätmetekke vältimist soodustavaks tegevuseks on eelneva perioodi jäätmekavas kajastatud ja rakendamata jäetud koostöövõimaluste leidmine uus- ja taaskasutuskeskustega. Koostöö saavutamisel on uuskasutuskeskuse avamise alternatiivseks lahenduseks korraldada korduskasutuseks sobilikele esemetele (mänguasjad, riided, vanad jalgrattad jms) iga-aastaseid kogumisringe ning laiendada kogumisvõrgustikku ka kogumiskonteinerite näol. Kogumiskonteinerid tuleb paigutada vähemalt Kiviõli ja Püssi linnadesse ning Sonda alevikku. Vajadusel laiendatakse kogumisvõrgustikku ka teistesse piirkondadesse. Kogumisringide tegemine on kavandatud alates 2024. aastast ning kogumiskonteinerite paigaldamine teostatakse hiljemalt 2025. aastal.

Toidujäätmete tekke vältimiseks on oluline propageerida Toidupanga poolt korraldatavaid toidukogumispäevi Lüganuse valla territooriumil. Selleks on oluline kajastada toidukogumispäevade infot valla sotsiaalmeediakanalites, veebilehel ja ajalehes vähemalt 2 nädalat enne nende toimumist kogu perioodil 2022-2026.

2016-2020 aasta andmete alusel on Lüganuse vallas kogutud olmejäätmete kogus ühe elaniku kohta olnud vahemikus 164-239 kg. **Jäätmetekke vältimise ja vähendamise eesmärk loetakse täidetuks kui jäätmekava perioodi lõpuks on olmejäätmete tekkekogus elaniku kohta langenud vähemalt 230 kg/in.**

8.2 Jäätmete liigiti kogumise, taaskasutamise ja ringlussevõtu edendamine

Lüganuse valla jäätmehoolduseeskiri sätestab, et avalike ürituste toimumise paigad varustab kogumismahutitega ürituse korraldaja, kes vastutab ürituse käigus tekkinud jäätmete nõuetekohase käitlemise eest. Selleks, et olmejäätmeid saaks võimalikult suures mahu taaskasutada ja ringlusse suunata, tuleb tagada, et võimalikult vähe jäätmeid satuks segaolmejäätmete hulka. Sellest tulenevalt tuleb muuta jäätmehoolduseeskirja viisil, mis sätestab, et avalike ürituste korraldajal on kohustus tagada **eriliigilised** kogumismahutid vähemalt segaolmejäätmetele, pakendijäätmetele ja biojäätmetele ning ürituse korraldaja vastutab ürituse käigus tekkinud jäätmete nõuetekohase käitlemise eest. Jäätmehoolduseeskirja muutmine on kavandatud aastasse 2023.

8.2.1 Biojäätmed

Liigiti kogutud biojäätmed tuleb kompostida kohapeal vastavalt nõuetele või anda üle jäätmekäitlejale. Ilma kompostimisvõimaluseta kinnistute (valdavalt korterelamud, samuti ka toitlustusasutused) biolagunevate jäätmete vastuvõttu ja ringlusse suunamist tuleb jätkata korraldatud jäätmeveo raames ning hiljemalt 31.12.2023 peab biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete kogumine olema korraldatud kõikidelt kinnistutelt, kus biojäätmete kompostimine ei ole võimalik või seda ei soovita muul põhjusel teha.

Samaaegselt tuleb propageerida ka biolagunevate jäätmete lokaalset kompostimist eramute ja väiksemate korterelamute juures. Võimalusel tuleb soodustada eramajapidamistes ka kompostrite ja/või biojäätmete konteinerite soetamist. Tegevus on kavandatud perioodile 2023-2024.

Prioriteediks on küll biolagunevate jäätmete võimalikult suur käitlus tekkekohas, kuid oluline on võimaldada Lüganuse valla elanikele ka mugavamalt aia- ja haljastujäätmete üleandmist. Käesoleval ajal on võimalik korraldatud jäätmeveo raames aia- ja haljastujäätmeid üle anda selles ulatuses, mis mahuvad biojäätmete konteinerisse. Asjakohane oleks järgmise perioodi korraldatud jäätmeveoga liita aia- ja haljastujäätmed viisil, mis võimaldab elanikel kevadsügisel perioodil aia- ja haljastujäätmest vabaneda ettetellimisel. Sellisel juhul saavad elanikud üle anda mõnevõrra suuremad kogused kui biojäätmete konteinerisse mahub (näiteks mitu 200-liitrist prügikotti korraga). Tegevus on kavandatud aastasse 2024.

Aia- ja haljastujäätmete kogumiseks tuleb Lüganuse valla territooriumile luua ka kompostimisväljak, kuhu kogutakse nii avalikel haljasaladel ja kalmistutel tekkivad aia- ja haljastujäätmeid, kui ka elanikel tekkivad aia- ja haljastujäätmed. Tegevus on kavandatud aastasse 2025.

Biojäätmete liigiti kogumise, käitlemise ja ringlusse suunamise eesmärk loetakse täidetuks kui liigiti kogutud biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete osakaal olmejäätmete (sh pakendijäätmete) kogumassist moodustab aastaks 2026 vähemalt 15%.

8.2.2 Pakendite ja pakendijäätmete käitlemise kava

Olemasolevate pakendijäätmete kogumise mahutite andmed (seisuga 11.04.2022), mis sisaldavad asukohta, mahutite suurust, mahutitesse kogutavat jäätmeliiki ning vastutavat taaskasutusorganisatsiooni on välja toodud jäätmekava ptk-s 4.3.1 „Pakendijäätmete kogumis- ja käitlussüsteem“.

Pakendijäätmete prognoositavad kogused perioodil 2022-2026 on esitatud peatükis 6 „Jäätmetekke prognoos“.

Keskkonnaministri 16. jaanuari 2007 määruse nr 4 "Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused" (edaspidi *määrus nr 4*) § 4 lõike 1² kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus vastavalt jäätmeseaduse § 31 lõikele 3 korraldama vähemalt määrus nr 4 § 3 lõike 2 p-des 1–6 nimetatud jäätmete ning punktis 8 nimetatud jäätmekoodidega 15 01 01 (paber- ja kartongpakend), 15 01 02 (plastpakend), 15 01 04 (metallpakend) ning 15 01 07 (klaaspakend) määratud pakendijäätmete liigiti kogumise.

Pakendiseaduse § 17¹ kohaselt peab taaskasutusorganisatsioon tagama, et kogumiskohtade tihedus **iga** taaskasutusorganisatsiooni kohta oleks järgmine:

- 1) kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 1000 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses;
- 2) kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 500 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses;
- 3) kui asustustihedus on alla 500 elaniku ühel ruutkilomeetril – kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevates asulates, arvestusega üks kogumiskoht 500 elaniku kohta.

Pakendiseadus sätestab, et kogumiskonteinerite miinimumarv ja miinimummaht ning nende tühjendamissagedus lepitakse iga kogumiskoha kohta kokku taaskasutusorganisatsiooni ja kohaliku omavalitsuse organi vahel.

Lüganuse vallas puuduvad asumid asustustihedusega üle 500 või 1000 elaniku km² kohta. Seega peab Lüganuse vallas olema üks kogumiskoht 500 elaniku kohta ehk kokku 17 kogumiskohta.

Taaskasutusorganisatsioonide andmetel on Lüganuse vallas avalikke pakendite kogumiskohti kõikidel taaskasutusorganisatsioonidel 17. Lisaks toimib Kiviõli linnas tasuta tekkekohalt kogumise süsteem ehk pakendikotiteenus, mida pakub Tootjavastutusorganisatsioon OÜ. 2022. aasta mai alguse seisuga kasutas pakendikotiteenust 50 majapidamist. **Seega on kõikidel taaskasutusorganisatsioonidel pakendiseadusest tulenev kogumiskohtade nõue täidetud.**

Paigutuslikult on pakendikonteinerite paiknemine võrdlemisi hea katvusega – kõigis suuremates asumites on pakendite üleandmise võimalus olemas. Samas kogutakse peamiselt segapakendit. Klaaspakendit kogutakse üksnes kolmes kogumiskohas ning paber- ja kartongpakendi konteinerid Lüganuse valla territooriumil puuduvad. Eriliigiliste pakendijäätmete kogumiseks on oluline koostöös taaskasutusorganisatsioonidega paigaldada valla territooriumile juurde nii paber- ja kartongpakendile kui klaaspakendile mõeldud kogumismahuteid. 2026. aasta lõpuks tuleb tagada igas kogumiskohas segapakendi, klaaspakendi ning paber- ja kartongpakendi üleandmisvõimalus. Lisaks vajab pakendijäätmete kogumissüsteem pidevalt ülevaatamist ja optimeerimist vastavalt inimeste käitumisele ja elamualade arengule. Vajalik on ka pidev inimeste informeerimine pakendite sorteerimise vajadusest ning pakendijäätmete konteinerite sihtotstarbest vältimaks pakendikonteinerite kasutamist olmejäätmete tarbeks. Elanikkonna teavitamine on pidev tegevus, mida tuleb teha kogu jäätmekava perioodil 2022–2026.

Pakendijäätmete kohtkogumise võimalust pakutakse käesoleval hetkel üksnes Kiviõli linna eramajapidamistele, kuid võimalusel tuleb koostöös taaskasutusorganisatsioonidega piirkonda laiendada. Lisaks on otstarbekas liita pakendijäätmed kokkuleppel taaskasutusorganisatsioonidega vabatahtliku teenusena järgmise perioodi korraldatud jäätmeveoga, et kõigil valla elanikel oleks võimalik pakendijäätmeid üle anda tekkekohas. Tegevus on kavandatud aastasse 2024.

Soovitav on vallavalitsuse poolt ka vabatahtliku pakendijäätmete kohtkogumise võimalust propageerida. Tihti pelgavad inimesed nn pakendikoti teenust ka näiteks koti võimaliku purunemise ja hoiustamisega seoses. Kartuse vähendamiseks oleks mõistlik teavitada ka võimalusest, et kotti võib hoida näiteks prügikonteineris vms hoidjas või anumas näiteks segaolmejäätmete konteineri kõrval.

Pakendijäätmete liigiti kogumise ja käitlemise eesmärk loetakse täidekuks, kui 2026 a vastab avalik pakendivõrk jäätmevaldajate vajadusele ja Pakendiseaduse nõuetele ning eriliigiliste pakendite osakaal kogu pakendijäätmete tekkest moodustab vähemalt 85%.

8.2.3 Elektroonikaromud ja ohtlikud jäätmed

Elektroonika ja ohtlike jäätmete kogumist tuleb jätkata Erra ohtlike jäätmete kogumispunktis, mida käesoleval hetkel laiendatakse jäätmejaamaks. Lisaks tuleb koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega korraldada iga-aastaselt elektroonikajäätmete kogumisringe kogu valla territooriumil. Tegevusega kavandatakse alustada aastal 2023.

Ohtlike jäätmete hulgas on jätkuvalt probleemiks ka asbesti sisaldavate ehitusjäätmete ehk eterniidi teke. Keskkonnaministeeriumi algatusel kaardistati 2021.a alguses Eesti omavalitsustes asbesti sisaldavate toodete koguseid ning nendest vabanemise võimalik aeg. Lüganuse vallas prognoositi perioodiks 2021-2025 kuni 100 tonni asbesti sisaldavate jäätmete teket ning tulevikus veel lisaks 4994 tonni. Vähendamaks ohtliku eterniidi ebaseaduslikku käitlemist (matmist, metsa viimist jms) on vajalik teostada eterniidi kogumist kas tasuta (näiteks KIK toetusega) või mõistliku tasu eest. Lüganuse valla elanikelt ei ole varasemalt eterniiti KIK toetusega kogutud. Seega on vajalik teostada eterniidi kogumist tasuta või mõistliku tasu eest vähemalt üks kord aastas vastavalt toetusvõimalustele (näiteks Erra jäätmejaamas) kogu jäätmekava perioodil 2022-2026.

Elektroonikaromude ja ohtlikute jäätmete liigiti kogumise ja käitlemise eesmärk loetakse täidetuks kui 2026 a säilib praegune kogumispunktide võrgustik, lisaks on elektroonikajäätmetele korraldatud regulaarseid kogumisringe ning on tagatud eterniidijäätmete tasuta või mõistliku tasu eest kogumine valla elanikelt.

8.2.4 Suurjäätmed

Suurjäätmete kogumist tuleb jätkata korraldatud jäätmeveoga üle kogu valla ning ühtlasi on mõistlik tulevikus loobuda täiendavatest suurjäätmete kogumisringide korraldamisest.

Samuti tuleb tagada suurjäätmete vastuvõtt Erra kogumispunktis (mida käesoleval hetkel laiendatakse jäätmejaamaks) hiljemalt 2022. aasta lõpuks.

Suurjäätmete liigiti kogumise ja käitlemise eesmärk loetakse täidetuks kui 2026 a lõpuks on säilinud suurjäätmete kogumine korraldatud jäätmeveo raames üle kogu valla haldusterritooriumi ning suurjäätmeid on võimalik üle anda Erra jäätmejaamas.

8.2.5 Ehitus- ja lammutusjäätmed

Lüganuse valla territooriumil puuduvad ehitus- ja lammutusjäätmete üleandmiskohad. Omavalitsus peab oluliseks võimaldada ehitus- ja lammutusjäätmete üleandmist Erra kogumispunktis hiljemalt 2022. aasta lõpuks.

Omavalitsusel on oluline roll lisaks ehitus- ja lammutusjäätmete kogumise võimaldamisele teostada ka järelevalvet ehitus- ja lammutusjäätmete liigiti kogumisele ja käitlemisele. Sellest tulenevalt tuleb muuta Lüganuse valla jäätmehoolduseeskirja ning lisada nõue, et ehitus- ja lammutusjäätmete valdaja on kohustatud säilitama kahe aasta jooksul või kuni kasutusloa saamiseni dokumendid, mis tõendavad jäätmete nõuetekohast kogumist, käitlemist või üleandmist jäätmekäitlejale ning esitama need dokumendid ja/või vastava lepingu vallavalitsuse ametniku nõudel kontrollimiseks. Omavalitsus peab järjepidevalt teostama järelevalvet ehitusjäätmete käitlemise nõuete osas kogu jäätmekava perioodil 2022-2026.

Ehitus- ja lammutusjäätmete liigiti kogumise ja käitlemise eesmärk loetakse täidetuks kui 2026 a on võimalik ehitus- ja lammutusjäätmeid üle anda Erra jäätmejaamas ning on teostatud pidevat järelevalvet kogumise ja käitlemise osas.

8.2.6 Tekstiilijäätmed

Taaskasutuseks kõlbatutele tekstiilijäätmetele puudub Lüganuse vallas üleandmisvõimalus. Kuna alates 2025. aastast tuleb omavalitsustel tagada tekstiilijäätmete liigiti kogumine, tuleb võimaldada tekstiilijäätmete üleandmist Erra kogumispunktis hiljemalt 2022. aasta lõpuks.

Tekstiilijäätmete liigiti kogumise ja käitlemise eesmärk loetakse täidetuks kui 2026 a on võimalik tekstiilijäätmeid üle anda Erra jäätmejaamas.

8.2.7 Koondandmed jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamine koos tähtaegadega ja konkreetsete jäätmeliikide kaupa

Järgnevas tabelis on esitatud koondandmed keskkonnaministri määruses nr 28 määratud jäätmeliikide liigiti kogumise arendamise kohta.

Tabel 22. Koondandmed jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamine koos tähtaegadega ja konkreetsete jäätmeliikide kaupa Lüganuse vallas.

Jäätmeliik	Kogumisviis/tegevus	Tähtaeg
Paber ja kartong (20 01 01)	Korraldatud jäätmeveo raames kogumise jätkamine. Vastuvõtu võimaldamine Erra jäätmejaamas.	Pidev tegevus 2022-2026 Alates 2022. aasta lõpp
Plastid (20 01 39)	Vastuvõtu võimaldamine Erra jäätmejaamas.	Alates 2022. aasta lõpp
Metallid (20 01 40)	Vastuvõtu võimaldamine Erra jäätmejaamas Kokkuost erinevate Lüganuse ja selle naabervaldades paiknevate kokkuostjate poolt.	Alates 2022. aasta lõpp Pidev tegevus 2022-2026
Klaas (20 01 02)	Vastuvõtu võimaldamine Erra jäätmejaamas (lehtklaasi võetakse juba käesoleval hetkel vastu).	Alates 2022. aasta lõpp
Biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed (20 02 01)	Kogumise korraldamine korraldatud jäätmeveoga perioodil aprill-november üks kord kuus ettetellimisel (käesoleval hetkel kogutakse selles ulatuses, mis mahub biojäätmete konteinerisse). Kohtkompostimise edendamine eramajades ja kortermajades, kus see on võimalik. Vastuvõtu võimaldamine Erra jäätmejaamas. Vastuvõtu võimaldamine kavandataval kompostimisväljakul.	Alates 01.02.2024 Pidev tegevus 2022-2026 Alates 2022. aasta lõpp Alates 2025
Biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed (20 01 08)	Korraldatud jäätmeveo raames kogumise jätkamine (hiljemalt 31.12.2023 kohustuslik kõigile jäätmevaldajatele, kellel kompostimisvõimalus puudub). Kohtkompostimise edendamine eramajades ja väikestes kortermajades (sh kompostrite ja konteinerite soetamise soodustamine).	Pidev tegevus 2022-2026 Pidev tegevus 2022-2026
Bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastusjäätmed (20 02 02, 20 02 03)	Vastuvõtu võimaldamine Erra jäätmejaamas.	Alates 2022. aasta lõpp
Pakendid (15 01), sealhulgas paber- ja kartongpakendid (15 01 01), plastpakendid (15 01 02), puitpakendid (15 01 03), metallpakendid (15 01 04), komposiitpakendid (15 01 05), klaaspakendid (15 01 07), tekstiilpakendid (15 01 09) ja muud jäätmeseaduse §-s 7 esitatud olmejäätmete mõistele vastavad pakendid;	Kogumise korraldamine korraldatud jäätmeveoga. Vastuvõtu jätkamine avalike kogumiskonteinerite abil. Avalike kogumiskonteinerite arvu, suuruse, kogumismahutite liikide ja paiknemise optimeerimine, sh klaaspakendi ja paber- ja kartongpakendi konteinerite lisamine kõikidesse kogumiskohtadesse. Elanikkonna teavitamine pakendi-konteinerite paiknemisest, pakendijäätmete sorteerimise	Alates 01.02.2024 Pidev tegevus 2022-2026 Pidev tegevus 2022-2026

Lüganuse valla jäätmekava aastateks 2022-2026

	vajadusest ning pakendikotiteenuse võimalustest. Pakendikotiteenuse laiendamine üle kogu valla.	Pidev tegevus 2022-2026
Puit (20 01 38)	Vastuvõtu võimaldamine Erra jäätmejaamas.	Alates 2022. aasta lõpp
Tekstiil (20 01 10, 20 01 11)	Vastuvõtu võimaldamine Erra jäätmejaamas. Taaskasutuseks kõlbulikele tekstiilidele kogumisringide korraldamine. Taaskasutuseks kõlbulikele tekstiilidele kogumismahutite paigaldamine vähemalt Kiviõli ja Püssi linnadesse ning Sonda alevikku.	Alates 2022. aasta lõpp Alates 2024 Alates 2025
Suurjäätmed (20 03 07)	Korraldatud jäätmeveo raames kogumise jätkamine. Vastuvõtu võimaldamine Erra jäätmejaamas.	Pidev tegevus 2022-2026 Alates 2022. aasta lõpp
Probleemtoodete jäätmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34, 20 01 35*, 20 01 36)	Vastuvõtu jätkamine Erra kogumispunktis /jäätmejaamas. Elektroonikajäätmetele regulaarsete kogumisringide tegemine.	Pidev tegevus 2022-2026 Alates 2023
Ravimijäätmed (20 01 32, 20 01 31*, 20 01 95*, 20 01 96*, 20 01 97*, 20 01 98*)	Vastuvõtu jätkamine Erra kogumispunktis. Vastuvõtu jätkamine apteekides.	Pidev tegevus 2022-2026 Pidev tegevus 2022-2026
Ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga „*” tähistatud jäätmed ning olmes tekkinud ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid jäätmekoodiga 15 01 10*)	Vastuvõtu jätkamine Erra kogumispunktis /jäätmejaamas. Eterniidijäätmete tasuta või soodsa tasu eest vastuvõtu korraldamine vähemalt üks kord aastas Erra jäätmejaamas (KIK toetusega).	Pidev tegevus 2022-2026 Pidev tegevus 2022-2026

Juhul kui mõne eelnimetatud jäätmeliigi osas tekib vajadus täiendava kogumise osas, siis kaalub omavalitsus kogumisringide korraldamist, täiendavate jäätmeliikide hõlmamist korraldatud jäätmeveoga või jäätmejaamas sortimendi laiendamist.

Käesoleval ajal ei ole omavalitsus korraldanud kõikide jäätmeseaduse reguleerimisalasse kuuluvate jäätmeliikide eraldi kogumist kogu valla haldusterritooriumilt. Samas on omavalitsuse eesmärgiks jäätmeseaduse reguleerimisalasse kuuluvate jäätmeliikide eraldi kogumine saavutada uue jäätmekava perioodi jooksul ning erandeid jäätmeseaduse § 31 lg 6 alusel ei kavandata teha.

8.3 Ladestamise vähendamise meetmed

Tulenevalt jäätmeseaduse § 42 lg 3 p 13 peab kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava sisaldama ringlussevõtuks või muuks taaskasutamiseks sobivate jäätmete ladestamise vähendamise saavutamise plaani ja ladestamise piiramiseks võetud meetmeid. Ladestamise vähendamisele aitab eeskätt kaasa jäätmete liigiti kogumise parandamine, mis vähendab ringlussevõtuks sobivate jäätmete sattumist segaolmejäätmete hulka, aga samas ka ühekordsete plasttoodete kasutamise vältimine, kuna üldjuhul suunatakse ühekordsed plastnõud kasutajate poolt segaolmejäätmete hulka. Sellest tulenevalt on otstarbekas muuta Lüganuse valla jäätmehoolduseeskirja viisil, mis sätestab, et Lüganuse valla territooriumil toimuvatel avalikel üritustel on keelatud serveerida toitu ja jooki ühekordselt kasutatavates nõudes ning keelatud on kasutada ühekordselt kasutatavaid söögiriistu, mis sisaldavad plasti. Samas on lubatud kasutada muude loodussõbralike toodete (bambus, papp, suhkruroog) kõrval biolagunevast plastist nõusid ja söögiriistu, mis on komposteeritavad ja millel on EVS-EN 13432 standardile või sellega samaväärsele standardile vastavust tõendav sertifikaat. Sellega vähendatakse nii jäätmete teket, prügistamist kui ka prügilasse ladestamist. Jäätmehoolduseeskirja muutmine on kavandatud aastasse 2023.

Olmejäätmete prügilasse ladestamise vähendamiseks on oluline panna rõhuasetus korraldatud jäätmeveo korraldamisele. Selleks tuleb järgmise perioodi korraldatud jäätmeveo hanke läbiviimisel määrata hanke alusdokumentides kõikidele korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliikidele käitluskoht või -kohad, kuhu need edasivedamiseks toimetatakse, sealhulgas peavad need sisaldama teavet korduskasutuseks ettevalmistamise kohtadest. Vajadusel korraldatakse käitluskohtade määramiseks eraldi hange riigihangete seaduse tähenduses. Hanke korraldamine on kavandatud 2023. aasta II poolaastasse.

Jäätmete ladestamise vähendamine on saavutatav eeskätt läbi liigiti kogumise, mis vähendab segaolmejäätmete kogust. Sellest tulenevalt loetakse eesmärk täidetuks kui aastaks 2026 on suurenenud liigiti kogutud olmejäätmete osakaal olmejäätmete kogumassist vähemalt 56%-le, sh on kõik liigiti kogutud jäätmed suunatud ringlusesse.

8.4 Prügistamise, sh mereprügi vähendamise ja koristamise meetmed

Prügistamise vältimiseks tuleks kasutada võimalust toetuse saamiseks maastikupilti kahjustavate hoonete ja hoonevaremete lammutamiseks. Lüganuse valla territooriumil on käesoleval ajal mitmeid tühjana seisvaid lagunevaid hooneid, mis kahjustavad maastikupilti ning põhjustavad reostusohu tõmmates ligi ebaseaduslikku prügiladestamist jms. Ka on sellised hooned eraomanduses ning omavalitsusel puudub otseselt võimalus selliste hoonete lammutamiseks. Samas saab omavalitsus kaudselt (vajalike dokumentide vormistamisel abistamine, märgukirjade saatmine jms) toetada hoone omanikke lammutustegevuse elluviimisel. Maastikupilti kahjustavate hoonete lammutamisel suureneb küll tekkivate lammutusjäätmete kogus, kuid paraneb välisruumi kvaliteet ja väheneb lagunenuid hoonetest tulenev prügistamise ja reostamise oht. Tekkivad lammutusjäätmed tuleb suunata maksimaalselt taaskasutusse. Tegevust on vajalik ellu viia kogu jäätmekava perioodil 2022-2026.

Jätkuvalt on vajalikuks tegevuseks ka pidev omavaliliste prügi mahapanekukohtade likvideerimine. Selleks on mõistlik jätkata ulaladestamise asukohtade kaardistamisega ning neid perioodiliselt üle vaadata. Tegevus peab olema pidev kogu jäätmekava perioodil 2022-2026. Lisaks tuleb probleemsemate ladestuskohtade juurde lisada valveseadmed. Valveseadmete paigaldamisega alustatakse 2023. aastal.

Mereprügi vältimiseks tuleb paigutada avalikesse randadesse eriliigilised prügikastid. Tagatud peab olema vähemalt segaolmejäätmetele, pakenditele ja biojäätmetele mõeldud mahutid ning seejuures peavad need olema disainitud viisil, mis takistab tuule korral prügi lendumist ning hoiab eemale ka võimaluse lindudel prügi mahutitest välja nokkida. Samuti peavad mahutid olema kaitstud üleujutuse eest. Tegevus on kavandatud aastasse 2025.

Mereprügi koristamise seisukohast on vajalik kaasata Lüganuse valla elanikke mereäärsete alade prügikoristusaktioonidele, mida plaanitakse läbi viia kevadeti. Oluline on seejuures läbi viia teavitustööd ning motiveerida elanikke osalema. Tegevusega alustatakse 2023. aastal.

Prügistamise, sh mereprügi vähendamise ja koristamise eesmärk loetakse täidetuks kui aastaks 2026 on omavalitsuses vähenenud maastikupilti kahjustatavate hoonete ja illegaalsete prügi mahapanekukohtade arv, avalikud rannad on varustatud eriliigilistele jäätmetele mõeldud kogumismahutitega ning iga-aastaselt on korraldatud prügikoristusaktioone mereäärsetel aladel.

8.5 Kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatava jäätmeveo arendamine, sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna määramine

Jäätmeseaduse kohaselt on korraldatud jäätmevedu olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud konkursi korras valitud ettevõtja poolt. Korraldatud jäätmevedu on vallas käesoleval ajal rakendatud. Uus konkurss on kavandatud 2023. aasta II poolaastasse ning uue konkursiga määratakse kõikidele korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliikidele käitluskoht või -kohad, kuhu tuleb korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmed nende edasivedamiseks toimetada, sealhulgas peavad need sisaldama teavet korduskasutuseks ettevalmistamise kohtadest. Vajadusel korraldatakse käitluskohtade määramiseks eraldi hange riigihangete seaduse tähenduses. Uus veoperiood rakendub 01.02.2024.a.

Uue korraldatud jäätmeveo hankega jäävad korraldatud jäätmeveoga hõlmatuks segaolmejäätmed, paber- ja kartong, biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed, biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (kevadsügisel perioodil ettetellimisel) ning suurjäätmed. Lisaks hõlmatakse esmakordselt kokkuleppel taaskasutusorganisatsioonidega ka pakendijäätmed (vabatahtliku teenusena).

Jäätmete liigiti kogumise parandamiseks on oluline, et korraldatud jäätmeveo hanke läbiviimisel tagatakse eriliigiliselt kogutud jäätmete konteinerite tühendamisele tunduvalt soodsam hind kui segaolmejäätmete konteineritele. Lisaks on asjakohane tõsta tühisõidu hinda konteineri puudumisel.

Juhul kui muutub jäätmeseaduses korraldatud jäätmeveo korraldus, korraldatakse edaspidi jäätmekäitlust vastavalt kehtivale seadusandlusele.

8.6 Vajalike jäätmehooldusrajatiste kindlaksmääramine

Lüganuse valla territooriumil puudub jäätmejaam, mille tehniline varustatus tagaks sortimismääruse §3 lõike 2 punktides 1–5, 7, 9–11 ja 13 nimetatud kõikide olmejäätmeliikide vastuvõtmise elanikkonnalt. Selle probleemi lahendamiseks on koostatud projekt, mille eesmärgiks on rajada sortimismääruse nõuetele vastav jäätmejaam. Projekti rahastab Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus ning projekti perioodiks on ette nähtud 01.05.2021 - 30.09.2022. Seega on kavandatava ja lähiajal valmiva Erra jäätmejaama rajamisega tagatud elanikele kodumajapidamistes tekkivate jäätmete üleandmisvõimalus.

Kuna Lüganuse valla territooriumil puudub avalikel haljasaladel ja kalmistutel tekkivate aia- ja haljastujäätmete käitlemise võimalus, soovitakse luua kompostimisväljak, kus lisaks avalikelt aladelt kogutud aia- ja haljastujäätmetele kogutakse ka elanike poolt tekitatud aia- ja haljastujäätmeid.

Kompostimisväljaku asukohavalik on kavandatud aastasse 2023 ning rajamine aastasse 2024. Seejuures tuleb enne kompostimisväljaku rajamist taotleda keskkonnaluba viimaks jäätmekäitlusala tegevus vastavusse jäätmeseadusega ning keskkonnaloaga sätestatud kogumise ja käitlemise tingimustega.

Vajalik on tagada kõigi olemasolevate jäätmehooldusrajatiste hooldus, inventari ajakohasus ning vastavalt vajadusele optimeerida jäätmejaama (vajadusel laiendada vastuvõetavat jäätmete sortimenti) ja kompostimisväljaku tegevust. Tegevus on pidev ning vajalik kogu jäätmekava perioodil aastatel 2022-2026.

8.7 Teavituskampaaniad

Jäätmealast infot (sealhulgas korraldatud jäätmeveo ja jäätmete kogumiskohtade kohta) edastatakse valla elanikele nii ajaleheartiklite kui ka Lüganuse valla kodulehel oleva jäätmemajanduse rubriigi kaudu. Info kättesaadavust võib jäätmekava koostamise perioodil hinnata heaks. Valla kohalikus lehes on avaldatud jäätmekäitlusala artikleid nii sorteerimise, kompostimise kui jäätmete põletamise osas. Kodulehel on olemas info korraldatud jäätmeveoga seonduva kohta, sorteerimisjuhend ning liigiti kogutud jäätmete üleandmiskohad. Samas tuleb jälgida, et info oleks pidevalt ajakohane. Vajalik on jätkata seniseid tegevusi ning vähemalt kord kvartalis jäätmeteemaliste ja jäätmete liigiti kogumisega seonduvate artiklite avaldamist valla ajalehes ja kodulehel kogu jäätmekava perioodil 2022-2026.

Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab pidevalt elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Elanike käitumisharjumuste muutmisel ja keskkonnateadlikkuse suurendamisel on oluline roll jäätmeteemaliste ja keskkonnahariduslike õppeprogrammide läbiviimisel Lüganuse valla haridusasutustes. Selleks tuleb välja töötada selged juhendmaterjalid, mille alusel õppeprogramme läbi viia. Õppeprogrammide eesmärgiks on õpetada lastele eakohaselt jäätmetekke vältimist ja liigiti kogumist, samas ka prügistamise vältimist. Juhendmaterjalide väljatöötamine on kavandatud aastasse 2025 ning õppeprogrammide läbiviimine alates 2026. aastast.

Üldise selgitustöö ja teavitamise aluseks peab olema eesmärgistatud info edastamine ning info edastamise viisideks on nii kohalikud ajalehed, kuulutused, viidad, bukletid, internet jm. Kuna interneti kasutamine võib osade sihtgruppide jaoks olla piiratud (näiteks vanemad inimesed), siis on informatsiooni osaliselt vajalik dubleerida ka paberkandjal. Täiendavat teavitust vajadust on näha vähemalt aastal 2024. aastal, mil toimub uus korraldatud jäätmeveo hange. Selgitustöö kavandamisel on oluline arvestada ka sihtgrupist tulenevate erinevate asjaoludega. Soovitav on läbi viia erinevaid kampaaniaid erinevatele sihtgruppidele, arvestades näiteks vanust (täiskasvanud, noored, lapsed) ja asustust/elukohta (eramajad, korterelamud), samuti tuleb teha selgitustööd ka ettevõtetele. Komposteerimise ja liigiti kogumisega seotud teavitustööd on asjakohane läbi viia ka erinevatel valla üritustel. Samas tuleb selgitustöö läbiviimisel arvestada, et sihtgruppi ei koormataks antava informatsiooniga üle, jagatav info peaks olema lihtsalt mõistetav, samas peab olema viide spetsiifilise teabe kättesaadavuse kohta.

Teavitustöö tegemiseks on võimalik finantseerimist leida ka väljaspool vallaeelarvet (näiteks KIK rahastusel). Asjakohane oleks kaasata ka kohalikke ettevõtjaid. Teavitustööks kasutatavaid infomaterjale leiab trükitaval kujudel Keskkonnaministeeriumi jäätmete infolehel.

Lisaks vallapoolsele teavitustööle on elanikele abiks ka Eesti tootjavastutusorganisatsioonide koostöös valminud kaardirakendus „Kuhu viia“ (<https://kuhuvii.ee/>), mis aitab inimestel leida informatsiooni, kuidas vabaneda jäätmetest ja kuhu anda kasutuskõlblikud esemed. Rakendus näitab ka, kus asuvad pakendikonteinerid, taaraautomaadid jms. Veebileheküljel esitatud

pakendikonteinerite asukohad vajavad pidevat asjakohastamist. Samalt veebileheküljelt saab infot ka jäätmete sorteerimise kohta. Ka Keskkonnaministeerium on loonud mitmeid Interneti lehekülgi jäätmetemaatika tutvustamiseks.

8.8 Järelevalve

Selleks, et vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tuleb jäätmehoolduse korraldamist pidevalt arendada ning teostada järelevalvet valla jäätmekäitluse üle.

Lüganuse vallas on kasutusel toimiv jäätmevaldajate register. Üksnes toimiva ja korrastatud jäätmevaldajate registri abil on võimalik teostada kontrolli korraldatud jäätmeveoga liitumise üle. Sellest tulenevalt peab kogu jäätmekava perioodil jätkuma jäätmevaldajate registri pidamine (haldamine, täiendamine ja vajadusel tarkvara uuendamine) ja selle põhjal järelevalve tegemine, sealhulgas ka ettevõtete (näiteks tootmishooned ja toitlustusettevõtted) osas. Lisaks tuleb jätkata järelevalvet korraldatud jäätmeveost vabastuse saanud kinnistute üle ning vajadusel tuleb rikkujaid ka vastutusele võtta ning teha koostööd Keskkonnaametiga.

Oluline on jätkata ka järelevalvet ehitusjäätmete käitlemise nõuete osas kogu jäätmekava perioodil 2022-2026.

Lüganuse valla jäätmehooldusalased õigusaktid tuleb perioodiliselt üle vaadata ja vajadusel ajakohastada. Lähiaastatel on oodata ka Eesti ringmajanduse strateegia ja tegevuskava valmimist, millest tulenevalt võib oodata muudatusi jäätmemajanduses seoses jäätmete raamdirektiivis sätestatud ringlussevõtu sihtarvude mittetäitmisega aastaks 2020.

8.9 Seire

Lüganuse valla jäätmekava rakendamine toimub peatükis 9 määratletud tegevuste alusel. **Jäätmekava täitmise eest vastutab Lüganuse Vallavalitsus.** Igal aastal koostab vallavalitsus aruande jäätmekava täitmise kohta eelmisel kalendriaastal ning esitab selle hiljemalt juunikuuks volikogule. Aruandes antakse hinnang arengukavas püstitatud eesmärkide täitmisele, analüüsitakse eesmärkide saavutamise tõhusust ja selleks kasutatud abinõude otstarbekohasust.

Tegevuste täitmise hindamiseks koostatakse ülevaade tegevuste täitmisest, mida mõõdetakse nn valgusfoori meetodil:

- PUNANE – tegevust pole alustatud. Tegevuse suhtes pole midagi toimunud, puuduvad konkreetsed vastutajad, tähtajad ja ressursid.
- KOLLANE – tegevus on täitmisel (eraldi hinnang, kas plaanipäraselt või esineb kõrvalekaldeid).
- ROHELINE – tegevus on teostatud.

Hindamise järgselt võetakse vajadusel ette korrigeerivaid tegevusi tegevuskava tulemuslikuks täitmiseks.

9 Tegevuskava ja rahastusallikad

Tabel 23. Tegevuskava ja rahastusallikad

Num-ber	Tegevus	Tegevusaeg	Rahastamisallikas (teostajad)
Jäätmehoolduse kavandamine ja planeerimine			
1.1	Jäätmehoolduseeskirja ajakohastamine.	2023	(VV) VE
1.2	Kohalike õigusaktide ja arengudokumentide jooksev ülevaatamine ja ajakohastamine.	Pidev	(VV) VE
1.3	Korraldatud jäätmeveo hanke korraldamine, sh eraldi käitluskohtade määramine.	2023 II poolaasta	(VV) VE
1.4	Pakendijäätmete hõlmamine korraldatud jäätmeveoga.	Alates 01.01.2024	(VV) VE
1.5	Aia- ja haljastujäätmete eraldi hõlmamine korraldatud jäätmeveoga kevadsügisel perioodil ettetellimise võimalusega.	Alates 01.01.2024	(VV) VE
Jäätmetekke vältimise ja vähendamise meetmed			
2.1	Koostöös uus- ja taaskasutuskeskustega iga-aastaste kogumisringide korraldamine korduskasutuseks sobilikele esemetele.	2024	(VV) VE uus-ja taaskasutuskeskused
2.2	Koostöös uus- ja taaskasutuskeskustega korduskasutuseks sobilikele esemetele kogumismahutite paigaldamine vähemalt Kiviõli ja Püssi linnadesse ning Sonda alevikku.	2025	(VV) VE uus- ja taaskasutuskeskused
2.3	Toidupanga poolt korraldatavate toidukogumispäevade propageerimine.	Pidev	(VV) VE Toidupank
Jäätmete liigiti kogumise, sortimise, taaskasutamise ja ringlussevõtu arendamine			
3.1	Avalikel üritustel eriliigiliste kogumiskonteinerite (segaolme, pakend, biojätmed) paigaldamise kohustuse rakendamine, sh nõude lisamine jäätmehoolduseeskirja.	2023	(VV) VE
3.2	Biolagunevate jäätmete kogumine korraldatud jäätmeveo raames kõikidelt jäätmevaldajatelt, kel puudub kompostimisvõimalus või -tahe.	Hiljemalt 31.12.2023	(VV) VE
3.3	Eramajapidamistele kompostrite ja/või biojätmete konteinerite soetamise soodustamine.	2023-2024	(VV) VE F
3.4	Pakendikonteinerite suuruse ja asukoha optimeerimine ja koostöö tegemine taaskasutusorganisatsioonidega.	Pidev	(VV) / Taaskasutusorg.
3.5	Koostöös taaskasutusorganisatsioonidega paberi- ja kartongpakendi ning klaaspakendi kogumiseks konteinerite lisamine valla erinevatesse piirkondadesse.	Pidev	(VV) / Taaskasutusorg.
3.6	Koostöös taaskasutusorganisatsioonidega tasuta pakendikotiteenuse laiendamine üle kogu valla.	Pidev	(VV) / Taaskasutusorg.
3.6	Elanike informeerimine pakendite sorteerimise vajadusest, pakendijäätmete konteinerite sihtotstarbest ning vabatahtlikust pakendijäätmete kohtkogumise võimalusest.	Pidev	(VV) VE
3.7	Koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega iga-aastaste elektroonikajäätmete kogumisringide korraldamine.	Pidev	(VV) / Tootjavastutusorg.
3.8	Eterniidi tasuta või soodsa vastuvõtu korraldamine vastavalt toetusmeetmete saamisele.	Pidev	(VV) VE F
Ladestamise vähendamise meetmed			
4.1	Ühekordsete toidu- ja jooginõude keelamine valla territooriumil toimuvatel avalikel üritustel ning vastava nõude lisamine jäätmehoolduseeskirja.	2023	(VV) VE
Prügistamise, sh mereprügi vähendamise ja koristamise meetmed			
5.1	Maastikupilti kahjustatavate hoonete lammutamine.	Pidev	(VV, MO), VE, MO, F

Lüganuse valla jäätmekava aastateks 2022-2026

5.2	Omapooliliste prügi mahapanekukohtade pidev likvideerimine, sh ulaladestuskohtade kaardistamine ja järjepidev kontrollimine.	Pidev	(VV) VE
5.3	Probleemsemate prügiladestuskohtade juurde valveseadmete paigaldamine.	Alates 2023	(VV) VE
5.4	Avalikesse randadesse eriliigiliste prügikastide paigaldamine	2025	(VV) VE
5.5	Kevadeti mereäärsete alade prügikoristus-aktsioonide korraldamine.	Alates 2023	(VV) VE
Jäätmehooldusrajatiste kavandamine			
6.1	Erra kogumispunkti laiendamine jäätmejaamaks, mis võtab vastu vähemalt järgmisi jäätmeliike: ohtlikud jäätmed; ravimijäätmed; elektroonikajäätmed ja patareid; vanarehvid; suurjäätmed; ehitus- ja lammutusjäätmed; tekstiiljäätmed; plast; klaas; paber- ja kartong; metallid; biolagunevad aia- ja haljastujäätmed; bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed.	Hiljemalt 2022 lõpp	(VV) Rahastus tegevuseks on juba saadud
6.2	Kompostimisväljaku asukohavaliku kinnitamine.	2023	(VV)
6.3	Kompostimisväljaku rajamine (sh keskkonnanaloo taotlemine).	2024	(VV) VE F
Elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine / teavituskampaaniad			
7.1	Valla veebilehe pidev kaasajastamine jäätmealase teabe osas.	Pidev	(VV) VE
7.2	Jäätmeteemaliste artiklite avaldamine valla lehes.	Pidev	(VV) VE
7.3	Jäätmeteemaliste ja keskkonnahariduslike juhendmaterjalide koostamine.	2025	(VV) VE F
7.4	Jäätmeteemaliste ja keskkonnahariduslike õppeprogrammide läbiviimine.	2026	(VV) VE F
7.5	Jäätmeteemalise selgitustöö läbiviimine erinevatele sihtgruppidele (elanikud, haridusasutused, ettevõtjad, ametnikud).	Pidev	(VV) VE
7.6	Jäätmekäitluse põhimõtete tutvustamine erinevatel üritustel.	Pidev	(VV) VE
Jäätmehoolduse järelevalve			
8.1	Jäätmevaldajate jäätmekäitluse kontrollimine, vajadusel rikkujate vastutusele võtmine ning koostöö Keskkonnaametiga.	Pidev	(VV) VE, Keskkonnaamet
8.2	Jäätmevaldajate registri haldamine, täiendamine ja vajadusel tarkvara ajakohastamine.	Pidev	(VV) VE
8.3	Kontroll korraldatud jäätmeveoga liitumise üle.	Pidev	(VV) VE
8.4	Järelevalve teostamine ehitusjäätmete käitlemise nõuete täitmise osas valla territooriumil paiknevatel ehitusobjektidel.	Pidev	(VV) VE

(VV) - teostajaks vallavalitsus

VE - finantseerimine vallaeelarvest

F - finantseerimine keskkonnanafondidest projektipõhiselt

MO - maa omanikud

Kokkuvõte

Lüganuse valla jäätmekava 2022–2026 koostamisel analüüsiti jäätmekäitluse hetkeolukorda Lüganuse vallas. Sellest lähtuvalt toodi välja jäätmehoolduse probleemid, püstitati jäätmehoolduse arendamiseks vajalikud eesmärgid ning töötati välja tegevuskava püstitatud eesmärkide ellu rakendamiseks.

Lüganuse valla jäätmekava 2022–2026 koostamise juures on arvestatud hetkel kehtivatest õigusaktidest tulenevate nõuete ja kohustustega. Lisaks on arvestatud riiklikul tasemel seatud eesmärkidest, eeskätt riigi jäätmekavast 2014–2020.

Jäätmekavas seatud eesmärkide täitmiseks on oluline elanike keskkonnateadlikkuse kasv ja sortimisharjumuste ning jäätmete tekkekohal liigiti kogumise edendamine, liigiti kogutud jäätmete üleandmisvõimaluste loomine, taaskasutuse suurendamine ning kontroll jäätmekäitluse üle. Kontrolli aitab tagada võimalikult suure hulga jäätmevaldajate haaratus üldisesse jäätmekäitlussüsteemi ehk korraldatud jäätmeveo rakendamine. Jäätmekava elluviimine on eelduseks jäätmekäitlusest tulenevate negatiivsete keskkonnamõjude vähendamiseks.

Kasutatud materjalid

Allikmaterjalid:

- 1) Keskkonnaamet. 2014. Kohaliku omavalitsuse jäätmekava koostamise juhendmaterjal. Versioon 08.01.2016.
- 2) Riigikogu 14.02.2007 otsusega heaks kiidetud "Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030" <https://www.riigiteataja.ee/akt/12793848>
- 3) Riigikontroll. 2008. Ülevaade jäätmehoolduse olukorrast valdades ja linnades. Kas vallad ja linnad on jäätmeseadusest tulenevaid ülesandeid täitnud?
- 4) SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus. 2020. Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring. Lõpparuanne
- 5) Vabariigi Valitsuse poolt 22.02.2007 heaks kiidetud "Eesti Keskkonnategevuskava 2007–2013" <https://envir.ee/ministeerium-kontakt-uudised/strateegia>
- 6) Vabariigi Valitsuse 13. juuni 2014 korraldusega nr 256 heaks kiidetud "Riigi jäätmekava 2014–2020" <https://envir.ee/ringmajandus/jaatmed/riigi-jaatmekava>

Seadused ja määrused:

- 1) Jäätmeseadus <https://www.riigiteataja.ee/akt/105052021004?leiaKehtiv>
- 2) Keskkonnajärelevalve seadus <https://www.riigiteataja.ee/akt/110072020098?leiaKehtiv>
Keskkonnaministri 9. veebruari 2005 määrus nr 9 "Elektri- ja elektroonikaseadmete romude käitlusnõuded" <https://www.riigiteataja.ee/akt/125042014009?leiaKehtiv>
- 3) Keskkonnaministri 10. jaanuari 2008 määrus nr 5 "Kasutatud patareide ja akude käitlusnõuded" <https://www.riigiteataja.ee/akt/12910878>
- 4) Keskkonnaministri 16. jaanuari 2007 määrus nr 4 "Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused" <https://www.riigiteataja.ee/akt/119122015005?leiaKehtiv>
- 5) Keskkonnaministri 16. juuni 2011 määrus nr 33 "Romusõidukite käitlusnõuded" <https://www.riigiteataja.ee/akt/120122019017?leiaKehtiv>
- 6) Keskkonnaministri määrus 14. detsembri 2015 nr 70 "Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu" <https://www.riigiteataja.ee/akt/118122020026?leiaKehtiv>
- 7) Pakendiseadus <https://www.riigiteataja.ee/akt/105052021002?leiaKehtiv>
- 8) Vabariigi Valitsuse 7. augusti 2008 määrus nr 124 "Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad" <https://www.riigiteataja.ee/akt/115102013005?leiaKehtiv>
- 9) Vabariigi Valitsuse 17. juuni 2010 määrus nr 79 "Mootorsõidukitest ja nende osadest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad" <https://www.riigiteataja.ee/akt/115102013004?leiaKehtiv>
- 10) Vabariigi Valitsuse 17. juuni 2010 määrus nr 80 "Rehvidest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord" <https://www.riigiteataja.ee/akt/117062014013?leiaKehtiv>
- 11) Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009 määrus nr 65 "Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad" <https://www.riigiteataja.ee/akt/102072019012?leiaKehtiv>

- 12) Vabariigi Valitsuse 8. detsembri 2011 määrus nr 148 "Jäätmete taaskasutamise- ja kõrvaldamistoimingute nimistud" <https://www.riigiteataja.ee/akt/108062021008?leiaKehtiv>

Andmebaasid:

- 1) Jäätmearuandluse infosüsteem <https://jats.keskkonnainfo.ee/>
- 2) Keskkonnaagentuuri jäätmete infopäring alates aastast 2020 (omavalitsuse tase) <https://public.tableau.com/app/profile/keskkonnaagentuur/viz/Omaavalitsus-2020/Jtmeliik>
- 3) Keskkonnalubade infosüsteem <http://klis.envir.ee/klis>
- 4) Keskkonnaportaal <http://register.keskkonnainfo.ee>
- 5) Maa-ameti geoportaal <https://keskkonnaportaal.ee/page/home-et>
- 6) Statistikaameti statistika andmebaas <http://pub.stat.ee>